

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Diplomová práce

2024

Barbora Kadlusová

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra filozofie a společenských věd

Výuka společenských věd na středních školách

Diplomová práce

autor: Barbora Kadlusová
studijní program: N0114A300053 Učitelství pro střední školy
studijní obor: N3SDE-N3SZSV Dějepis – Základy společenských věd
forma studia: prezenční
vedoucí práce: Mgr. Kamil Janiš, Ph.D.

Zadání diplomové práce

Autor:	Bc. Barbora Kadlusová
Studium:	P22P0737
Studijní program:	N0114A300053 Učitelství pro střední školy
Studijní obor:	Dějepis, Základy společenských věd
Název diplomové práce:	Výuka společenských věd na středních školách
Název diplomové práce AJ:	Teaching Social Sciences at Secondary Schools

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Diplomová práce se zaměřuje na téma výuky společenských věd na středních školách. Představuje a porovnává Rámcové vzdělávací programy pro gymnázia a jiné typy středních škol. Dále zkoumá rozdíly v přípravě budoucích učitelů na vysokých školách v České republice. Práce využívá výsledky heuristické metody, textové analýzy a komparace získaných dat.

RVP G -Rámcový vzdělávací program pro gymnázia

RVP SOV - Rámcový vzdělávací program pro střední odborné školy

Zadávací pracoviště:	Katedra filosofie a společenských věd, Filozofická fakulta
Vedoucí práce:	Mgr. Kamil Janiš, Ph.D.
Oponent:	Mgr. Václav Sixta, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce:	13.2.2021

Prohlášení studenta

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala pod vedením vedoucího diplomové práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu

V Hradci Králové 16. května 2024

Barbora Kadlusová

Anotace

Barbora KADLUSOVÁ, *Výuka společenských věd na středních školách*, Hradec Králové, Univerzita Hradec Králové 2024, 126 s.

Diplomová práce se zaměřuje na problematiku výuky společenských věd na středních školách. Cílem je představit a porovnat rámcové vzdělávací programy pro gymnázia a střetí odborné vzdělávání. Rozdílnosti jsou dále demonstrovány na příkladech příprav na výuku ke každé vyučované oblasti společenských věd na středních školách. Dále tematiku práce rozvíjí z pohledu studentů učitelství. Analyzuje současně akreditované studijní plány univerzit vzdělávajících budoucí učitele společenských věd, například z pohledu množství a druhu povinných předmětů, možností volitelných předmětů nebo množství praxe.

Klíčová slova:

rámcový vzdělávací program, střední odborná škola, gymnázium, společenské vědy, výuka

Annotation

Barbora KADLUSOVÁ, *Teaching Social Sciences at Secondary Schools*, Hradec Králové, Univerzita Hradec Králové 2024, 126 s.

The diploma thesis focuses on the issue of teaching social sciences at secondary schools. The aim is to present and compare the framework educational programmes for grammar schools and secondary vocational education. The differences are further demonstrated on examples of preparations for teaching each area of social sciences taught at secondary schools. Furthermore, the thesis is developed from the point of view of student teachers. At the same time, it analyses the accredited curricula of universities educating future teachers of social sciences, for example in terms of the number and type of compulsory subjects, the possibilities of elective courses or the amount of practice.

Key words:

general education program, secondary vocation school, gymnasium, social sciences, teaching

Obsah

Úvod	9
1 Přehled pojmů potřebných k diplomové práci	11
2 Co je RVP	17
3 Porovnání RVP G a RVP SOV	20
3.1 RVP G	20
3.2 RVP SOV	24
3.3 Přípravy	32
3.3.1 Příprava na výuku – vysvětlení	34
3.3.2 Příprava na výuku č. 1	36
3.3.3 Příprava na výuku č. 2	39
3.3.4 POROVNÁNÍ PŘÍPRAV 1 a 2 – PSYCHOLOGIE	42
3.3.5 Příprava na výuku č. 3	43
3.3.6 Příprava na výuku č. 4	46
3.3.7 POROVNÁNÍ PŘÍPRAV 3 a 4 – SOCIOLOGIE	49
3.3.8 Příprava na výuku č. 5	51
3.3.9 Příprava na výuku č. 6	53
3.3.10 POROVNÁNÍ PŘÍPRAV 5 a 6 - POLITOLOGIE	57
3.3.11 Příprava na výuku č. 7	59
3.3.12 Příprava na výuku č. 8	63
3.3.13 POROVNÁNÍ PŘÍPRAV 7 a 8 – PRÁVO	67
3.3.14 Příprava na výuku č. 9	69
3.3.15 Příprava na výuku č. 10	72
3.3.16 POROVNÁNÍ PŘÍPRAV 9 a 10 – EKONOMIE	76
3.3.17 Příprava na výuku č. 11	78
3.3.18 Příprava na výuku č. 12	80
3.3.19 POROVNÁNÍ PŘÍPRAV 11 a 12 – MEZINÁRODNÍ VZTAHY	84
3.3.20 příprava na výuku č. 13	86
3.3.21 Příprava na výuku č. 14	90
3.3.22 POROVNÁNÍ PŘÍPRAV 13 a 14 – FILOZOFIE A RELIGIONISTIKA	94
4 Vysoké školy	95
4.1 Vymezení problematiky	95
4.2 Popis jednotlivých kategorií výzkumu vysokých škol	96
4.2.1 Popis analýzy	98
4.2.2 Jihočeská univerzita (JČU)	99
4.2.3 Masarykova univerzita (MUNI)	102
4.2.4 Ostravská univerzita (OSU)	104
4.2.5 Technická univerzita v Liberci (TUL)	107
4.2.6 Univerzita Hradec Králové (UHK)	110
4.2.7 Univerzita Jana Evangelisty Purkyně (UJEP)	112
4.2.8 Univerzita Karlova (UK)	114
4.2.9 Univerzita Palackého (UPOL)	117

4.2.10	Další zkoumané kategorie.....	120
5	Závěr.....	123
6	Zdroje.....	124

Úvod

Diplomová práce se věnuje výuce společenských věd na středních školách. Ústředním tématem jsou rámcové vzdělávací programy pro gymnázia a pro střední odborné školy. Ty práce podrobuje analýze, vzájemné komparaci a následně slouží i jako opěrný bod pro zkoumání vzdělávání budoucích učitelů na univerzitách. Je rozdělena do dvou hlavních částí.

V první části se práce věnuje samotným rámcovým vzdělávacím programům. Zahrnuje slovník potřebných pojmů, se kterými je dále pracováno. Představuje strukturu a obsah programů v obecné rovině. Dále ji konkretizuje na RVP pro čtyřletá gymnázia a RVP pro střední odborné školy. Po představení obsahů jsou oba výstupy porovnány. Toto téma rozvíjí podrobněji přiložené přípravy na výuku. Jedná se celkem o 14 příprav uzpůsobených tak, aby každé dvě přípravy demonstrovaly rozdíly v oblastech společenských věd, které jsou v RVP pro gymnázia definovány. Například představuje dvě přípravy z oblasti sociologie na shodné téma komunikace. Každá z příprav je ale uzpůsobena kritériím jiného rámcového vzdělávacího programu. Tyto rozdílnosti jsou zanalyzovány za každou dvojicí příprav. Jejich cílem je převést zkoumanou problematiku do praktického rámce a tím ji přiblížit čtenáři.

Druhá část se zaměřuje na uzpůsobení vzdělávání budoucích učitelů právě s návazností na rámcové vzdělávací programy. Byly vybrány veřejné univerzity, které nabízí studium společenských věd se zaměřením na střední školy. Jejich aktuálně platné studijní plány byly podrobeny analýze z pohledu množství a druhu povinných i povinně volitelných předmětů. Následně jsou univerzity komparovány mezi sebou v několika oblastech. Například jednou ze zkoumaných kategorií jsou předměty související se zaváděním povinné digitální kompetence do výuky a se záměrem na inkluzi ve školství. Dále se jedná o možnosti kombinací aprobačních předmětů.

Téma bylo vybráno na základě aktuální situace ve školství, kdy se přijímají do praxe nové rámcové vzdělávací programy v důsledku zavádění nové digitální kompetence. Práce slouží jako přehledový soubor informací v oblasti rámcových vzdělávacích programů a zároveň může být použita jako pomůcka pro začínajícího učitele.

Práce primárně čerpá z aktuálního *Rámcového vzdělávacího programu pro čtyřletá gymnázia*¹ a *Rámcového vzdělávacího programu pro střední odborné školy skupiny H*, konkrétně pro obor *Obráběč kovů*². Dále také shromažďuje informace z webových stránek jednotlivých univerzit a veřejně dostupných informačních systémů, například systému STAG. Přípravy na výuku byly vytvořeny na základě vysokoškolské praxe autorky a učebnic pro gymnázia i střední odborné školy a dalších pedagogických publikací.

¹ *Rámcové vzdělávací program pro gymnázia* [online, cit.09.12.2023]. Praha: MŠMT, 2023. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2021/09/001_RVP_GYM_-_vyznacene_zmeny.pdf

² *Rámcové vzdělávací program pro obor vzdělávání 23 – 56 – H/01 Obráběč kovů* [online, cit.15.12.2023]. Praha: MŠMT, 2023. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvpsov/revize/23-56-H01.pdf>

1 Přehled pojmů potřebných k diplomové práci

Rámcové vzdělávací programy (dále jen RVP) jsou kurikulární dokumenty, které vymezují cílové zaměření vzdělání pro daný stupeň vzdělávání nebo jednotlivé obory. Dále vymezují očekávané výstupy absolventů. Obsahují priority, cíle vzdělávání a klíčové kompetence, které je potřeba u žáků rozvíjet v jednotlivých předmětech a širších oblastech učiva. Jednotlivé oblasti jsou například Jazyk a komunikace, Matematika a její aplikace, Člověk a společnost, Člověk a příroda, Člověk a zdraví. V souladu s těmito programy pak jednotlivé školy vytvoří školní vzdělávací programy, které jsou přizpůsobeny lokálním podmínkám a potřebám školy.³

RVP se dělí do několika kategorií podle typu a zakončení vzdělávání. Nejvíce je patrný rozdíl mezi programem pro gymnázia (RVP G) a programy pro střední odborné vzdělávání (RVP SOV). Principy RVP G jsou určeny pro tvorbu ŠVP pro čtyřletá gymnázia a vyšší stupeň víceletých gymnázií a stanovují jednotnou vzdělávací úroveň absolventů pro gymnázia všech typů. (pozn. nižší stupně gymnázií se řídí programem pro základní vzdělávání, proto nejsou v práci zahrnuta).⁴ Na druhé straně RVP SOV usiluje o tvorbu pluralitního vzdělávacího prostředí. Vymezují proto pouze požadované výsledky vzdělávání a nezbytné prostředky pro jejich dosažení. Způsob realizace je ponechán na školách, čímž je podpořena pedagogická samostatnost škol. Dalším cílem je zvýšení kvality a účinnosti středního odborného vzdělávání a lepší uplatnění absolventů.⁵

Školní vzdělávací program (dále jen ŠVP) je dokument individuální pro každou školu. Obsahuje strukturu studia, tj. časovou dotaci předmětů, povinné, volitelné a povinně volitelné předměty i mimoškolní aktivity. Dále je zde uveden způsob organizace školy, způsob nastavení vztahu mezi vyučujícími a žáky, školní priority a specifika školy.⁶

Klíčové kompetence ve vzdělávacích dokumentech formulují univerzální cíle vzdělávání. Jedná se o obecný obsah, nejsou tedy vázány na konkrétní výuku. Jsou

³ PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. s. 241-242. ISBN 978-80-262-0403-9.

⁴ *Rámcové vzdělávací program pro gymnázia* [online, cit.09.12.2023]. Praha: MŠMT, 2023. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2021/09/001_RVP_GYM_-_vyznacene_zmeny.pdf

⁵ *Rámcové vzdělávací program pro obor vzdělávání 23 – 56 – H/01 Obráběč kovů* [online, cit.15.12.2023]. Praha: MŠMT, 2023.

Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvpsov/revize/23-56-H01.pdf>

⁶ PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. s. 300. ISBN 978-80-262-0403-9.

přítomné a rozvíjené ve všech stupních vzdělávání, proto jsou zařazovány do celoživotního učení v rámci formálního i neformálního vzdělávání, reflektují sociální a individuální dimenzi i potřebnou pracovní způsobilost. Podrobněji lze kompetence definovat jako univerzální soubory znalostí, dovedností, postojů a dalších motivů jednání, které je absolvent schopen využívat v praxi. Jedná se o rozvoj žáků v oblastech komunikace a spolupráce, schopnosti učit se a myslet, řešit problémy za pomoci kreativních a efektivních způsobů, rozhodovat sám za sebe a nést odpovědnost za svá rozhodnutí.⁷

Zavedení klíčových kompetencí do vzdělávání, jako jeden z cílů Lisabonské strategie EU z roku 2003, mělo vliv na všechny stupně vzdělávání i na vzdělávání dospělých. Evropská komise definovala celkem 8 oblastí klíčových kompetencí:

1. komunikace v mateřském jazyku,
2. komunikace v cizím jazyku,
3. matematická gramotnost a kompetence v oblasti přírodních věd a techniky,
4. kompetence v oblasti informačních a komunikačních technologií,
5. kompetence k učení,
6. kompetence sociální a občanské,
7. smysl pro iniciativu a podnikavost,
8. kulturní povědomí a vyjádření.

Tyto oblasti jsou zaváděny do vzdělávacích programů všech zemí EU, a to včetně České republiky, kde jsou k nalezení ve všech RVP v různých zněních podle typu vzdělávání.

Pro čtyřleté gymnázium jsou kompetence definovány následovně:

1. kompetence k učení,
2. kompetence k řešení problémů,
3. kompetence komunikativní,
4. kompetence personální a sociální,
5. kompetence občanská,
6. kompetence k podnikavosti,
7. kompetence digitální.

⁷ PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. s. 124. ISBN 978-80-262-0403-9.

Po otevření RVP pro střední odborné vzdělávání (RVP SOV) si lze všimnout rozdílů. Například kompetencí je zde 8, ne 7 a některé znění i obsah se liší. Občanská kompetence je rozšířena o kulturní povědomí. Dále je ve výčtu uvedena matematická kompetence a kompetence k podnikavosti zcela chybí. Vzhledem k faktu, že RVP SOV je ze své podstaty zaměřeno na výkon povolání, je zde kompetence k pracovnímu uplatnění a samostatná kapitola kompetencí odborných.⁸

Odborné kompetence jsou zaměřeny na výkon pracovní činnosti, proto jsou odvozeny od kvalifikačních požadavků pro konkrétní povolání. Jedná se o soubor odborných vědomostí, dovedností, postojů a hodnot potřebných k výkonu pracovní činnosti konkrétního nebo skupiny příbuzných povolání. Vyjadřují odbornou způsobilost absolventa.⁹

Dalším pojmem, který je důležité vysvětlit, je digitální kompetence. Jedná se o nově zavedenou kompetenci z roku 2021, která spustila řetězec změn v oblasti vzdělávání. Je možné ji definovat jako soubor teoretických znalostí, praktických dovedností, schopností a postojů v oblasti digitálních technologií. Celý tento soubor potřebuje člověk ke kvalitnímu životu v současné společnosti. Přesná definice pojmu je ale značně problematická. Většinou bývá kompetence generalizována pouze na oblast digitálních technologií. Opomíjena bývá dosažená úroveň jejich užívání. Kompetence je možné rozdělit z pohledu účelu (uživatelská a profesní), anebo z pohledu řešení problémů (přenositelné, specifické a nepřenositelné digitální kompetence). Jako základní kompetence jsou označovány právě ty přenositelné, protože nejsou vázány na žádnou konkrétní aplikaci, pracovní místo ani profesi. Typické je pro tento druh kompetence např.: používání běžných vyhledávačů, vyhodnocování nalezených informací a s tím související rozvoj kritického myšlení, komunikace prostřednictvím mobilních sítí a internetu, základy slušného chování v digitálním prostředí aj.¹⁰

⁸ *Rámcově vzdělávací program pro obor vzdělávání 23 – 56 – H/01 Obráběč kovů* [online, cit.15.12.2023]. Praha: MŠMT, 2023.

Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvpsov/revize/23-56-H01.pdf>

⁹ *Rámcově vzdělávací program pro obor vzdělávání 23 – 56 – H/01 Obráběč kovů* [online, cit.15.12.2023]. Praha: MŠMT, 2023.

Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvpsov/revize/23-56-H01.pdf>

¹⁰ *Portál Digi* [online, cit. 05.01.2024]. Dostupné z: <https://portaldigi.cz/digislovník/digitalni-kompetence/>

Proč jsou v současné době jmenované schopnosti brány jako základní? Jsou totiž důležitým předpokladem pro další rozvoj v technologické a digitální oblasti. Bez těchto schopností nebude jedinec schopen efektivně získávat další a hlubší specifické dovednosti potřebné k výkonu povolání a běžnému kvalitnímu životu v soudobé společnosti. Nevýhodu je možné spatřovat v tom, že čím více bude žák rozvíjet hloubku svých dovedností, tím více budou jeho schopnosti nepřenositelné, tzn., jsou více omezené na konkrétní digitální programy nebo prostředí. Lépe porozumět problematice pomůže konkrétní příklad. Žák ovládá schopnost *zmenšit obrázek*. Tato kompetence je plně přenositelná, operaci žák provede v různých aplikacích. Prohloubením znalostí se žák dostane na úroveň, kdy je schopen gamma korekce fotografie. Dovednost je realizovatelná pouze v určitém specifickém programu. Proto je například pro trh práce vhodnější člověk se širokými znalostmi více přenositelných kompetencí. Úkolem učitele je v tomto případě najít jakousi zlatou střední cestu.¹¹

Definice v RVP G učitelé v souhrnu říká, že žák ovládá potřebnou sadu digitálních zařízení, aplikací a služeb. Je schopen využívat své schopnosti ve školním prostředí i při zapojení do běžného života. Dokáže získat, posoudit a sdílet informace v různých formách. Aktivně řeší pomocí digitálních technologií různé situace, a naopak si dokáže poradit i s technickými problémy. Je schopen chovat se v digitálním prostředí eticky správně, zodpovědně a bezpečně sobě i druhým. Práce se zaměřuje mimo jiné i na to, jak jsou budoucí učitelé připravováni rozvíjet u svých žáků tuto kompetenci.

Digitální gramotnost je pojem, který bývá často v souvislosti modernizací RVP zmiňován. Lze ji chápat jako soubor digitálních kompetencí, které člověk potřebuje ke správnému a efektivnímu způsobu užívání moderních technologií jako pomůcku k učení, prostředek k práci, ale také jako náplň volného času a života ve společnosti.¹²

Podrobnější vysvětlení digitální kompetence bylo nutné, aby si čtenář uvědomil závažnost revizí ve vzdělávacích programech. Zkoumané dokumenty jsou v současné době postupně zasazovány do vyučovacího procesu a úkolem vyučujících je se těmito změnám pružně přizpůsobit. Jak bylo napsáno výše, roku 2021 bylo schváleno zavedení digitální kompetence do vzdělávacích programů. V témže roce začaly platit i revidované

¹¹ *The Digital Skills Standart* [online, cit. 15.01.2024].

Dostupné z: https://www.ecdl.cz/vyklad_pojmu.php

¹² *Národní ústav pro vzdělávání* [online, cit. 05.01.2024]. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/t/strucne-vymezeni-digitalni-gramotnosti-a-informatickeho.html>

RVP pro základní školy a nižší stupně gymnázií. Některá vyšší a čtyřletá gymnázia započala s výukou podle nově schválených norem od 1. září 2022, ale až 1. září 2025 je termín nejpozdějšího zavedení nových dokumentů plošně po celé republice. Rámcové programy pro střední odborné školy byly také aktualizovány s účinností od 1. září 2023 pro všechny kategorie dosaženého vzdělání. I pro ně platí nejpozdější termín plošného zavedení 1. září 2025.¹³

V práci se často objevují termíny potřebné k vysvětlení systému a způsobu vzdělávání budoucích pedagogů na univerzitách. Následující výčet je čistě orientační, je vztáhnut konkrétně ke studiu učitelství a jeho úkolem je předejít chybám v terminologii.

Bakalářské studium – jedná se o standardně tříleté pomaturitní studium. Po jeho ukončení absolvent získá titul bakalář (Bc.).

Magisterské studium – opět se jedná o pomaturitní studium, ale se standardním rozsahem 5 let. Po ukončení získá absolvent titul magistr (Mgr.). K nalezení jsou dvě výjimky, a to u studia Všeobecného lékařství. V oblasti vzdělávání budoucích pedagogů je tento typ studia na ústupu. Není zastoupeno na všech univerzitách a jeho akreditace nebývají prodlužovány ani obnovovány.

Navazující magisterské studium – Studium je možné nastoupit až po úspěšném ukončení bakalářského nebo magisterského studia. Po ukončení získá absolvent v případě studia učitelství titul magistr (Mgr.) a je způsobilý k výkonu povolání učitele.

Studijní program – konkrétní studijní program je základním rámcem každého vysokoškolského studia a na jeho základě získává absolvent příslušný titul. Program se realizuje skrz studijní plán.

Studijní plán – souhrn veškerých povinných, povinně volitelných a volitelných předmětů. Ty jsou navrženy podle časové a obsahové posloupnosti. Studenti mají na výběr z několik podob. Studium učitelství probíhá primárně v podobě studia

¹³ *Jednotný metodický portál MŠMT*. [online, cit. 02.12.2023].
Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-pro-gymnazia-rvp-g/>

kombinace 2 předmětů, aprobací, a společného pedagogického základu. Práce zkoumá studijní plány platné k akademickému roku 2022/2023.

Vzdělávání maior a minor – výše bylo zmíněno, že učitelství je specifické kombinací dvou programů. Od roku 2018 se zavedl rozdíl mezi maioritním a minoritním postavením obou programů. Liší se pouze v tom, ve kterém z nich bude student psát kvalifikační práci

Na velkém množství univerzit si studenti před nástupem na univerzitu volí, kterou z aprobací bude studovat majoritně a ve zvoleném programu bude svou práci psát.

Pedagog – tento pojem je poměrně široký, může se jednat o učitele, ale i o mimoškolního pedagoga. Z tohoto důvodu jsou v práci použity pojmy *učitel* nebo *vyučující*.

Společenské vědy – obdobně jako předchozí pojem je možné široce pojmut termín společenské vědy, protože v praxi se objevují různé modifikace názvu vyučovací předmětu, který se na tuto oblast zaměřuje. V práci jsou použita označení společenské vědy, jakou souhrnné označení i pro předměty občanská nauka, občanka.

2 Co je RVP

Diplomová práce je členěna do několika samostatných kapitol. První část práce se zajímá o kurikulární dokumenty v českém školství s přihlédnutím k předmětu společenských věd. Sleduje rozdělení vzdělávacích programů do jednotlivých kategorií podle oboru vzdělávání a možného ukončení studia. Práce sleduje a porovnává očekávané výstupy žáků, časovou dotaci v počtu hodin po celou délku studia i počet povinných ročníků na výuku předmětů v této oblasti. U časové dotace je v každé kategorii spočítán aritmetický průměr hodin z důvodu, že jednotlivé kategorie nabízí různě časově rozsáhlé programy. Dalším sledovaným jevem je změna RVP v důsledku zavádění nové digitální kompetence.

Kurikulární dokumenty, které v České republice upravují a vymezují rámce vzdělávání, se nachází na dvou úrovních. První z nich je rámcový vzdělávací program (dále jen RVP). Nejnovější program pro gymnázia byl vydaný v Praze roku 2021, a platný od roku 2025, sám sebe definuje jako kurikulární dokument vymezující závazné rámce vzdělávání pro jeho jednotlivé etapy, tj. pro předškolní, základní a střední vzdělávání. Na nižší úrovni se nachází školní vzdělávací program (dále jen ŠVP). Ten je vytvořen na každé škole individuálně, ale vždy tak, aby byl v souladu se zásadami stanovenými v RVP.

České školství nabízí ve středním vzdělávání velké množství oborů. Každý je ze své podstaty jiný, a proto potřebují své specifické RVP (viz graf). Rozdíl je patrný nejen mezi programem pro gymnázia a střední školy obecně, ale i mezi různými typy gymnázií, a ještě více u různých oborů středních škol. Z těchto důvodů se práce zaměřuje na rozdíly v předmětu základy společenských věd u středoškolských programů.

Výše uvedené dělení RVP je založeno na způsobu zakončení daného oboru vzdělávání. Stupně středního vzdělávání jsou celkem tři: střední vzdělání, střední vzdělání s výučním listem a střední vzdělání s maturitní zkouškou.¹⁴

Programy středního vzdělávání zpravidla trvají 1 až 2 roky studia denní formy vzdělávání. Studium není zakončeno ani výučním listem, ani maturitní zkouškou. Studium lze rozdělit do dvou skupin. Obory kategorie J jsou dvouleté obory určené pro žáky bez studijních předpokladů. Studium je zakončeno závěrečnou zkouškou.

¹⁴ *Národní ústav pro vzdělávání* [online, cit. 05.01.2024]. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/t/stredni-vzdelavani.html>

Výstupem ze studia je vysvědčení. Druhou skupinou, kategorie C, je vzdělávání v praktických školách. Takové studium je určeno žákům se zdravotním postižením. Nemá charakter přípravy na výkon budoucí profese, ale zaměřuje se na jednoduché pomocné činnosti ve výrobě. Cílem je osvojování základních dovedností pro život. Obor je rovněž zakončen vysvědčením.

Druhou kategorií je střední vzdělávání s výučním listem. Obory v této kategorii lze studovat 2 nebo 3 roky, případně i ve zkrácené formě. Různá náročnost studia definuje dvě kategorie oborů. První z nich je nižší střední odborné vzdělání, kategorie E. Po 2 až 3 letech studia a úspěšném zakončení získá absolvent výuční list. Tato skupina klade nižší studijní nároky na žáky. Primárně jsou určeny pro žáky se specifickými potřebami nebo pro ty, kteří ukončili základní školu před 9. ročníkem. Absolventi oborů jsou připravováni na výkon jednoduchých prací v rámci dělnických povolání nebo službách. Obory kategorie H jsou na studium náročnější než předchozí kategorie a spadají do skupiny střední odborné vzdělání s výučním listem. Jedná se o tříleté studium na odborných učilištích. Po úspěšném absolvování a zakončení lze pokračovat v navazujícím nástavbovém studiu, které může být zakončeno i maturitou.

Střední vzdělání s maturitní zkouškou lze získat v rámci různých typů studia. S výjimkou víceletých gymnázií se jedná o čtyřleté studijní obory denní formy. V tomto případě se studium dělí na kategorie M, L a K. Kategorie M je označení pro úplné střední odborné vzdělání v maturitou, které trvá 4 roky a má profesní charakter. Po úspěšném zakončení lze navázat studiem vyšší odborné školy nebo vysoké školy. Úplného středního odborného vzdělání s odborným výcvikem a maturitou dosáhnou absolventi oborů kategorie L. Jedná se o přípravu na náročná dělnická povolání a nižší řídicí funkce. Významnou součástí studia je odborný výcvik. I v tomto případě je studium zakončeno maturitní zkouškou a je možné pokračovat na vyšší odbornou školu nebo vysokou školu. Pro vysokoškolské a vyšší odborné studium připravují především obory K, tj. víceletá a čtyřletá gymnázia, jejichž příprava je neprofesní. Klíčová je zde délka přípravy. Po ukončení 5. ročníku lze navázat studiem na osmiletém gymnáziu se zkratkou K/8. Totožně pak po ukončení 7. ročníku navázat studiem šestiletého gymnázia K/6 a čtyřleté gymnázium K/4 lze započít až po absolvování základní školy ukončením 9. ročníku. Zvláštní skupinou jsou obory kategorie P. Jedná se o vyšší odborné vzdělání na konzervatoři, které je podmíněno výrazným talentem a jsou zde k nalezení šestileté přípravy v uměleckých oborech nebo osmileté studium tance. Studium je zakončeno

vysvědčením o absolutoriu a diplomem absolventa konzervatoře s povolením používat označení diplomovaný specialista (DiS). Druhou možností je studium ukončit maturitní zkouškou po 4. ročníku studia. U oboru tanec je toto zakončení možné až po osmém roce studia.

3 Porovnání RVP G a RVP SOV

Následující kapitola se zaměřuje na porovnání různých rámcových vzdělávacích programů mezi sebou. Aby bylo možné je porovnat, je nutné si nejprve podrobněji představit, jak jsou dokumenty strukturovány a které podstatné informace obsahují. Tato kapitola

je přínosná i pro začínajícího učitele, ať na gymnáziu, nebo jiné střední škole, neboť přináší zestručněný přehled, co a kde je možné v dokumentech RVP najít. Proto ulehčuje začínajícímu učiteli práci při shánění informací, navíc mu poskytne souhrn toho, co by si měl nastudovat před výkonem své profese. Tím představuje možnosti, které mu dokumenty RVP nabízí, například nabídku průřezových témat, aby se učitel neuzavřel pouze ve své vyučované oblasti, ale zůstal pružným a otevřeným novým možnostem.

3.1 RVP G

RVP G je strukturovaný dokument, kde se každá kapitola dělí do dalších podkapitol a ty se dělí ještě do menších oblastí. Program pro gymnázia se dělí do 4 samostatných částí A–D v celkovém rozsahu 10 kapitol. Práce zkoumá pouze oblast společenských věd, proto se zaměřuje na část C kapitolu 5 s názvem *Vzdělávací oblasti*. Těch je v RVP celkem 8 a ke každé oblasti jsou přiřazeny konkrétní vzdělávací obory (většinou tyto obory tvoří přímo vyučované předměty):

1. jazyk a jazykové komunikace (český jazyk a literatura, cizí jazyk, další cizí jazyk),
2. matematika a její aplikace (matematika),
3. člověk a příroda (fyzika, chemie, biologie, geografie, geologie),
4. člověk a společnost (občanský a společenskovední základ, dějepis, geografie),
5. člověk a svět práce (člověk a svět práce),
6. umění a kultura (hudební a výtvarný obor),
7. člověk a zdraví (výchova ke zdraví, tělesná výchova),
8. informatika (informatika).¹⁵

Primární zájem je věnován kapitole 5.4 – Člověk a společnost. Do této kapitoly jsou zařazeny 3 předměty: občanský a společenskovední základ, dějepis a geografie. Hned v úvodu kapitoly je čtenář seznámen s charakteristikou oblasti, kde je učitel

¹⁵ *Rámcově vzdělávací program pro gymnázia* [online, cit.09.12.2023]. Praha: MŠMT, 2023. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2021/09/001_RVP_GYM_-_vyznacene_zmeny.pdf s. 13.

sděleno, proč je celá oblast pro život žáka důležitá, čím je přínosná a co má učitel u žáků rozvíjet. Dále úvod paradoxně obsahuje informaci, že geografie je z důvodu udržení celistvosti začleněna do oblasti 5.3. – Člověk a příroda. Za úvodem je vyjmenován seznam cílů této oblasti, které jsou blíže představeny v jedné z následujících kapitol.

Samotná kapitola Občanský a společenskovědní základ má vzdělávací obsah rozdělen

do 6 různých okruhů:

1. člověk jako jedinec,
2. člověk ve společnosti,
3. občan ve státě,
4. občan a právo,
5. mezinárodní vztahy, globální svět,
6. úvod do filozofie a religionistiky.¹⁶

Ke každému okruhu je možné přiřadit jednu ze společenských věd, například „člověk jako jedinec“ odpovídá psychologické vědě a k okruhu „člověk ve společnosti“ lze přiřadit vědu sociologickou. Této schopnosti bylo využito při tvorbě výzkumné části, kdy podle vědních kategorií byly zkoumány předměty studentů na vysokých školách z veřejných studijních plánů. Dále učitelé společenských věd často vyučují, kromě výše jmenovaných, ještě základy ekonomie a finanční gramotnosti. Právě tento vyučující bývá také zpravidla ten, kdo seznamuje žáky se základními informacemi týkajícími se trhu práce. Tuto oblast spravuje a definuje v RVP G kapitola 5.5 – Člověk a svět práce. Opět je představena charakteristika a cíle oblasti. Obsah se dělí do 5 okruhů:

1. trh práce a profesní volba,
2. pracovněprávní vztahy,
3. tržní ekonomika,
4. národní hospodářství a úloha státu v ekonomice,
5. finance.¹⁷

¹⁶ *Rámcově vzdělávací program pro gymnázia* [online, cit.09.12.2023]. Praha: MŠMT, 2023. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2021/09/001_RVP_GYM_-_vyznacene_zmeny.pdf s. 41-43.

¹⁷ *Rámcově vzdělávací program pro gymnázia* [online, cit.09.12.2023]. Praha: MŠMT, 2023. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2021/09/001_RVP_GYM_-_vyznacene_zmeny.pdf s. 49-51.

Poslední oblastí, se kterou by měl být každý učitel společenských věd obeznámen, je kapitola 5.7. - Člověk a zdraví. Kapitola obsahuje 2 předměty, tj. výchova ke zdraví a tělesná výchova. První jmenovaná výchova obsahuje 5 okruhů, a i když se nejedná o průřezové téma, často je jeho obsah zařazen do výuky společenských věd, jak ostatně dokazují i dnešní učebnice tohoto předmětu:

1. zdravý způsob života a péče o zdraví,
2. vztahy mezi lidmi a formy soužití,
3. změny v životě člověka a jejich reflexe,
4. rizika ohrožující zdraví a jejich prevence,
5. ochrana člověka za mimořádných událostí.¹⁸

A tím tento výčet nekončí. Každý ze jmenovaných okruhů obsahuje očekávané výstupy žáka. Zde je přesně definováno, co má žák umět, chápat, objasnit nebo rozlišit. Pro lepší přesnost je pod tabulkou s výstupy žáka definováno konkrétní učivo, tzn. konkrétní pojmy, které jsou od žáků vyžadovány.

Další důležitou částí, kterou by měli znát učitelé nejen společenských věd, je kapitola 6 – průřezová témata. Jako důležitá jsou vnímána z toho důvodu, že jsou aktuální a reagují na soudobé dění ve světě. Začlenění oblastí je povinné, jejich realizace je čistě v kompetenci školy a jejich ŠVP. Tato témata jsou u žáků rozvíjena napříč všemi obory vzdělávání, nebo mohou být realizována jako samostatné předměty, nebo například formou projektů, seminářů, kurzů, besed, exkurzí, nebo libovolnou kombinací zmíněných forem. Konkrétních průřezových témat pro gymnázia je celkem 5:

1. osobnostní a sociální výchova,
2. výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech,
3. multikulturní výchova,
4. environmentální výchova,
5. mediální výchova.¹⁹

Každé téma má jasně popsanou charakteristiku oblastí a přínos k rozvoji žáka v rovině postojů a hodnot i v rovině vědomostí, dovedností a žákových schopností. Každé

¹⁸ *Rámcově vzdělávací program pro gymnázia* [online, cit.09.12.2023]. Praha: MŠMT, 2023. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2021/09/001_RVP_GYM_-_vyznacene_zmeny.pdf s. 60-62.

¹⁹ *Rámcově vzdělávací program pro gymnázia* [online, cit.09.12.2023]. Praha: MŠMT, 2023. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2021/09/001_RVP_GYM_-_vyznacene_zmeny.pdf s. 71.

téma má, stejně jako vzdělávací oblasti, své podkapitoly s definovaným obsahem, které usnadňují učitelům vytvářet výuku.

Osobnostní a sociální výchova cílí do oblastí poznávání a rozvoje osobnosti a sebeovládání. Rozvíjí rovněž i oblast organizačních dovedností a efektivního řešení problémů. S tímto souvisí i téma sociální komunikace. Žáci se musí neustále učit i správnému chování, v tom jim má pomoci zájem o morálku všedního dne, spolupráci a soutěž.

Žák gymnázia by měl mít ucelený přehled o světě okolo sebe, proto se kromě mezinárodních vztahů vzdělává v oblasti globalizačních a rozvojových procesů. S tím souvisí problematika příčin důsledků globálních problémů, humanitární pomoc a mezinárodní rozvojová spolupráce. Kromě celosvětového hlediska je oblast zájmu částečně zúžena na evropskou optiku a žáci se dozvědí o specifikaci života v Evropě a o aktuálním dění, které má vliv na jejich každodenní život, včetně vzdělávání v Evropě a ve světě.

Multikulturní výchova je velmi důležitá součást vzdělávání. Seznamuje žáky se základy problémů sociokulturních rozdílů a s aspekty interkulturality.²⁰ Buduje u žáků pozitivní vztah k multilingvním situacím a představuje výhody spolupráce mezi lidmi z různých kulturních prostředí.

Environmentální výchova ukazuje žákům důležitost vztahu mezi organismem a jeho prostředím. Zároveň do tohoto vztahu zahrnuje i člověka a jeho životní prostředí v obecné rovině, i rovině konkrétní, tj. v prostředí regionu a České republiky.

Posledním z průřezových témat je mediální výchova. Ta má na rozdíl od ostatních průřezových témat již v úvodu definováno, že svým obsahem zapadá do skupiny oborů s humanitní povahou a těmi jsou společenský a společenskovední základ, český jazyk a literatura a dějepis. Společenské vědy z důvodu, že pomáhají rozvíjet představu o procesu politické komunikace a o rizicích mediální manipulace. Také se díky ní žáci mají možnost naučit se orientovat v masových médiích. Mediální výchova tedy seznamuje žáky s médii a mediální produkcí a jejím významem. Žáci jsou seznamováni se svou rolí coby uživatelé, aby si uvědomili sílu informací a možné účinky mediální

²⁰ Jedná se o parafrázi znění z RVP, ale i tak je nutné dovysvětlit, že je zde rozdíl mezi pojmy *multikulturní* a *interkulturní*. Pojem *multikulturní* označuje soužití dvou nebo více kultur, které koexistují vedle sebe bez vzájemného působení. Pojem *interkulturní* má přesně opačný význam.

produkce a možný vliv na lidi. Aby nezůstalo jen u nejnovějších výtěžků moderních technologií, je do této kapitoly zařazen i vývoj médií v moderní době a jejich role v nich.

3.2 RVP SOV

Na druhé straně stojí struktura RVP SOV. Aby bylo možné vůbec RVP G a RVP SOV porovnávat, byl nejprve obsah oblasti společenských věd všech RVP SOV podroben analýze a porovnání mezi sebou samými. Následně bylo zjištěno, že některé dokumenty se v této oblasti shodují, jiné se více či méně rozcházejí. Shodný obsah společenskovední oblasti mají RVP SOV v kategoriích E, J, H. Dále jsou shodné kategorie L0, M a programy pro konzervatoře. Zcela jiný obsah mají programy pro nástavbové studium. Dokumenty RVP jsou vytvářeny nejen podle své kategorie, ale přímo na míru danému oboru. Vzhledem k vysokému počtu oborů a složitosti systému uspořádání, byl vytvořen následující graf

V grafu jsou použity pojmy, které je třeba vysvětlit. Rámcové vzdělávací programy se dělí do dvou hlavních větví – RVP G a RVP SOV. RVP G označuje rámcový vzdělávací program pro čtyřletá gymnázia a RVP SOV pak shrnuje všechny programy pro střední odborné školy. Ty jsou dále děleny do již představených kategorií. U každé kategorie je výčet dvojciferných čísel, která představují kódové označení konkrétní skupiny oborů. Tabulka s přehledem skupin oborů se nachází za grafem. Na úrovni RVP G jsou ještě gymnázia se sportovní přípravou (RVP GSP) a dvojjazyčná gymnázia (RVP DG).

RVP

RVP – SOV

RVP – G

RVP – GSP

RVP – DG

KONZERVATOŘE

82

KATEGORIE M+P

NÁSTAVBOVÉ STUDIUM

21 28 33 37 64 68 82

KATEGORIE L5

23 29 34 39 65 69

OBORY KATEGORIE E

23 29 33 41 69

26 31 34 65 75

OBORY KATEGORIE J

53 63 75 82

OBORY KATEGORIE H

21 28 32 36 41 66

23 29 33 37 53 69

OBORY KATEGORIE L0+M

16 23 29 33 37 43 65 69 78

18 26 31 34 39 53 66 72 82

21 28 32 36 41 63 68 75

Tabulka 1: Přehled číselných kódů oborů RVP SOV

OBOR	KÓD OBORU	NÁZEV SKUPINY	OBOR	KÓD OBORU	NÁZEV SKUPINY
L0+M	16	Ekologie a ochrana životního prostředí	L5, E, H, L0+M	41	Zemědělství a lesnictví
L0+M	18	Informatické obory	L0+M	43	Veterinářství a veterinární prevence
L5, H, L0+M	21	Hornictví a hornická geologie, hutnictví a	L5, J, H, L0+M	53	Zdravotnictví
L5, E, H, L0+M	23	Strojírenství a strojírenská výroba	J, L0+M	63	Ekonomika a administrativa
L5, E, H, L0+M	26	Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika	L5	64	Podnikání v oborech, odvětvích
L5, E, H, L0+M	28	Technická chemie a chemie silikátů	L5, E, H, L0+M	65	Gastronomie, hotelnictví a turismus
L5, E, H, L0+M	29	Potravinářství a potravinářská chemie	L5, E, H, L0+M	66	Obchod
L5, E, H, L0+M	31	Textilní výroba a oděvnictví	L5 L0+M	68	Právo, právní a veřejnosprávní činnost
E, H, L0+M	32	Koždělná a obuvnická výroba a výroba plastů	L5, E, H, L0+M	69	Osobní a provozní služby
L5, E, H, L0+M	33	Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů	L0+M	72	Publicistika, knihovnictví a informatika
L5, E, H, L0+M	34	Polygrafie, zpracování papíru, filmu a fotografie	E, J, L0+M	75	Pedagogika, učitelství a sociální péče
L5, E, H, L0+M	36	Stavebnictví, geodézie a kartografie	L0+M	78	Obecně odborná příprava
L5, H, L0+M	37	Doprava a spoje	L5, M+P, J, H,	82	Umění a užité umění
L5, H, L0+M	39	Speciální a interdisciplinární obory			

Všechny dokumenty RVP SOV mají celkem 12 kapitol. Kurikulární rámce pro oblasti vzdělávání se nacházejí v kapitole 6 a konkrétní oblasti pro vzdělání jsou:

1. jazykové vzdělávání a komunikace,
2. společenskovední základ,
3. přírodovědné vzdělávání,
4. matematické vzdělávání,
5. estetické vzdělávání,
6. vzdělávání pro zdraví,
7. informatické vzdělávání,
8. ekonomické vzdělávání,
9. odborné vzdělávání.

Při pohledu na výčet kompetencí je možné vidět, že na této rovině není oproti RVP G rozdíl. Některé oblasti se jmenují jinak, ale obsahově se shodují, je zde navíc samozřejmě oblast odborného vzdělávání.

Kategorie společenskovedního vzdělávání vypadá také podobně jako u RVP G. Nejprve je nadefinován obecný cíl oblasti, ale zde je kladen velký důraz na přípravu žáků na praktický, odpovědný a aktivní život. Cílem rozhodně není zahrnout velkou sumou teoretických poznatků. Dále jsou konkrétnější cíle oblasti a důraz na formování a posilování pozitivních citů, preferencí a hodnot. Samotná kapitola je členěna do několika okruhů, u kterých jsou definovány výsledky vzdělávání a učivo. Opět je vysoká podobnost s RVP G, jen rozdílná formulace.

Samotný obsah učiva a výsledky jsou ale rozdílné, proto je nejprve představena komparace RVP SOV mezi sebou a výsledek je následně porovnán s RVP G. Pro lepší přehlednost byly ke komparaci použity konkrétní dokumenty RVP. Za kategorie E, J, H byl, i z důvodu potřeb další kapitoly, vybrán dokument H – Obráběč kovů.²¹ Jako zástupce kategorie L0, M a konzervatoře byl vybrán dokument L – Tiskař na polygrafických strojích.²²

²¹ *Rámcově vzdělávací program pro obor vzdělávání 23 – 56 – H/01 Obráběč kovů* [online, cit.15.12.2023]. Praha: MŠMT, 2023.

Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvpsov/revize/23-56-H01.pdf>

²² *Rámcově vzdělávací program pro obor vzdělávání 34 – 52 – L/01 Tiskař na polygrafických strojích* [online, cit.17.12.2023]. Praha: MŠMT, 2023.

Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvpsov/revize/34-52-L01.pdf>

RVP SOV E, J, H jsou rozdělena do okruhů následně:

1. člověk v lidské společnosti,
2. člověk jako občan,
3. člověk a právo,
4. člověk a hospodářství,
5. Česká republika, Evropa a svět.

RVP SOV L0 a M jsou dělena způsobem:

1. člověk v dějinách,
2. soudobý svět,
3. člověk v lidském společenství,
4. člověk jako občan,
5. člověk a právo,
6. člověk a svět (praktická filozofie).

Zde je možné povšimnout si rozdílností v počtu i názvech kategorií, ale i obsahových významech kategorií. V obecné rovině jsou rozdílnosti patrné především ve výuce historie, která má pomoci pochopit soudobou situaci ve světě. Stejně jako cílům a obsahům učiva z kategorie RVP G, i v případě této kategorie jim bude věnována pozornost v následující kapitole.

Tyto rozdíly jsou mírně kompenzovány v jedné části kapitoly průřezových témat s názvem Občan v demokratické společnosti. Tato kapitola obsahuje kategorie, které mají učitelé pomoci s výchovou odpovědného a aktivního občana v demokratické společnosti. Vědomosti a dovednosti jsou rozvíjeny v oblastech:

1. osobnost a její rozvoj,
2. komunikace, vyjednávání, řešení konfliktů,
3. společnost – jednatelce a společenské skupiny, kultura, náboženství,
4. historický vývoj (především v 19. a 20. století),
5. stát, politický systém, politika, soudobý svět,
6. masová a síťová média,
7. morálka, svoboda, odpovědnost, tolerance, solidarita,
8. potřebné právní minimum pro soukromý a občanský život.

Velmi přínosný pro učitele je závěr této kapitoly, kde jsou doporučené aktivity přispívající k funkčnímu způsobu výuky. Mezi jmenovanými je například používání aktivizujících metod, problémové a projektové vyučování, kooperativní vyučování a diskuse, metody simulační a směřující k prosociálnímu jednání žáků.

Další kapitolou průřezových témat důležitou pro výuku společenských věd je Člověk a svět práce. Ta je u středních odborných škol velmi odlišná od RVP G. Je předpoklad, že po gymnáziu půjdou žáci pokračovat na vyšší odborné školy nebo vysoké školy. Tudíž potřebují trh práce znát v teoretické rovině. Ze střední odborné školy žáci většinou směřují na další nástavbu svého oboru nebo přímo do pracovního procesu. Částečně je tato oblast zahrnuta i v odborné složce jejich vzdělávání. Hlavní důraz je kladen na individuální přípravu na pracovní trh. Žáci jsou kvůli významu celoživotního vzdělávání seznamováni s dalšími možnými a pro ně vhodnými vzdělávacími možnostmi, i v zahraničí. Dále jsou obeznámeni se svými možnostmi pracovního uplatnění ve svém oboru, včetně alternativních možností a případně i možností podpory od státu v případě nezaměstnanosti nebo rekvalifikace.

Kromě výše jmenovaných jsou zařazena ještě průřezová témata z oblasti životního prostředí a digitálního světa.

Za zmínku jistě stojí i rozdílnost v časové dotaci společenských věd na různých úrovních vzdělávání. Ty byly vyhledány v jednotlivých RVP dokumentech a pro přehlednost zapsány do tabulky níže.

Tabulka 2: Časová dotace a v souvislosti na dosažené úrovni vzdělání

RVP SOV	Standardní doba studia	EQF*	Minimální počet hodin na týden	Celkový počet hodin
J	2 roky	EQF2	2	64
E	3 roky	EQF3	3	96
H	3 roky	EQF3	3	96
L0	4 roky	EQF4	5	160
M	4 roky	EQF4	5	160
Konzervatoř	6 let	EQF4	5	160
G	4 roky	EQF4	2**	/

*European Qualifications Framework – EQF je zkratka pro evropský rámec kvalifikací. Slouží k lepšímu pochopení, možnému porovnání a orientaci v úrovních kvalifikací získaných studiem v rámci Evropské unie. Má celkem 8 úrovní:²³

1. základy vzdělání (včetně základní školy speciální),
2. základní vzdělání, střední vzdělání (bez výučního listu), střední vzdělání s výučním listem (délka studia 2 roky),
3. střední vzdělání s výučním listem (délka studia 3 roky),
4. střední vzdělání s maturitní zkouškou (všeobecné i odborné),
5. v České republice není pro tento stupeň kvalifikace formální vzdělání, jsou k němu přiřazeny pouze konkrétní profese,
6. vysokoškolské vzdělání – bakalářský studijní program, vysokoškolské odborné vzdělání, vyšší odborné vzdělání na konzervatoři (absolventi s titulem DiS., Bc., BcA. nebo BBA),
7. vysokoškolské vzdělání – magisterský studijní program (absolventi s titulem Mgr., MBA, Msc., MPA, LL.M., PhDr., JUDr., MUDr. nebo MVDr.),
8. vysokoškolské vzdělání – doktorský studijní program (DBA, Ph.D. nebo Th.D.).²⁴

²³ *Evropský rámec klasifikací* [online, cit. 09.03.2024]. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/eqf/co-je-eqf.html>

²⁴ *Evropská akademie vzdělávání SE* [online, cit. 08.03.2024]. Dostupné z: <https://www.europeanacademy.cz/eqf>

**Číslo je pouze orientační. Minimální časovou dotaci za 4 roky RVP G stanovuje na 36 hodin dohromady pro vzdělávací oblasti Člověk a příroda a Člověk a společnost. Tyto dvě oblasti je povinné realizovat v konkrétních předmětech pouze v 1. a 2. ročníku. V dalších dvou letech jsou předměty z těchto oblastí volitelně zařaditelné do ŠVP a výuky, většinou v podobě volitelných seminářů. Z těchto důvodů nelze přesnou hodinovou dotaci spočítat.

Tímto by bylo teoretické pole problému rozdílnosti vyčerpáno. Jak si ale představit onoho začínajícího učitele, který krátce po skončení studia na univerzitě nastoupí do pracovního procesu? Další kapitola proto představuje pohled na komparaci z praktičtějšího hlediska za použití metody, kterou každý absolvent i učitel velmi dobře zná – pomocí konkrétních příprav na výuku.

3.3 Přípravy

Kapitola představuje celkem 14 formulářů příprav, které slouží jako praktický příklad pro komparaci obou druhů RVP. Jedná se vždy o dvojice příprav na stejné téma. Každá ze dvojice je ale přizpůsobena specifikacím studovaného oboru. Pro co největší autenticitu příprav je porovnávána příprava učitele na čtyřletém gymnáziu a příprava učitele střední odborné školy pro obor Obráběč kovů (RVP SOV H). Volba oborů není zcela náhodná, ale má své opodstatnění. Jednak se jedná o ukázkové protipóly ve zkoumané oblasti, druhým důvodem je fakt, že autorka má s oběma obory osobní zkušenosti.

Před uvedením samotných příprav je nutné objasnit postup při jejich tvorbě. Přípravy jsou zpracovány podle témat, která autorka učila během svých vysokoškolských praxí, tudíž je vždy jedna ze dvojice příprav již ověřena v praxi a je k ní vytvořena duplicitní příprava na jiný obor vzdělávání. K tvorbě byly jako inspirace použity knižních publikací, které jsou uvedeny v seznamu literatury. Každá příprava má následující náležitosti:

1. zkoumaná oblast a konkrétní druh RVP,
2. cíle hodiny, rozdělené na kognitivní, afektivní a psychosomatické,
3. téma konkrétní hodiny,
4. typ vyučovací hodiny podle použitých metod ve výuce,
5. zaměření na kompetence, které daná hodina u žáka rozvíjí a jak,
6. očekávaný zápis v sešitě jako výstup z hodiny,
7. průběh hodiny s časovou orientací.

Některé přípravy obsahují i přílohovou část, například obrázky, které jsou pro výuku stěžejní. Všechny použité obrázky byly vygenerovány pomocí umělé inteligence a představená schémata, cvičení, kartičky k aktivitám a další byly vytvořeny autorkou.

Všechny přípravy jsou situovány do podoby metody E-U-R. Jedná se o třífázový model rozdělení výuky, kde první fáze je evokace, následuje fáze upevnění a závěrečná fáze je tvořena reflexí.

Smyslem evokace je především motivace, vtáhnutí žáků do děje tématu, upoutání pozornosti. Cílem je, aby si žáci aktivně vybavili, co o dané problematice sami vědí. Žáci si tak utřídí předchozí znalosti a novými vědomostmi lépe rozšiřují svůj okruh znalostí.

Výhodou této fáze pro vyučujícího je, že si vytvoří představu, co žáci znají. Vyučující přichází zpravidla do hodiny s jistými předpoklady, co mají žáci umět. Díky této metodě může včas dojít k potvrzení, nebo naopak vyvrácení těchto předpokladů. Podle toho pak případně může upravit svůj plán hodiny. Jako vhodné metody pro tuto fázi hodiny se nejčastěji uvádí volné psaní, myšlenková mapa, pětilístek, kostka, klíčová slova, zpřeházené věty aj. Doporučená doba trvání evokace je 10 minut, ale jedná se pouze o orientační údaj.

Fáze uvědomění je fáze učení, jde především o získávání nových informací a jejich fixaci. Cílem učitele je udržet dojem z první fáze. Dále je třeba se ujišťovat, že žáci nové informace vnímají a jestli jim rozumí. Důležité jsou v této fázi rovněž vazby a souvislosti mezi starými a novými vědomostmi. Metody pro tuto fázi jsou například podvojný deník, skládkové učení, čtení s otázkami, učíme se navzájem, I. N. S. E. R. T., řízené nebo párové čtení. Doporučovaný čas se pohybuje okolo 25 minut.

Závěrečná fáze je věnována reflexi. Žáci ideálně sami reflektují, co se sami naučili. Nové poznatky si třídí a systematizují. Díky této fázi je výsledek učení trvalý. Žáci se v této fázi naučí vyjadřovat svými slovy své myšlenky i nové informace. Díky použití vlastních slov je podporována i komunikace a výměna názorů mezi žáky. Reflexe může probíhat například za pomoci metod myšlenkové mapy, pětilístku, kostky, volného psaní, braingstromingu nebo Vennova diagramu.

Výše představený model nabízí vyučujícímu řadu výhod. Vyučujícímu usnadňuje práci s rozvržením struktury a plánováním hodiny. Velká část učení je přenechána žákům a vyučující vystupuje jako organizátor a moderátor. Tato skutečnost je přínosná i pro žáky samotné. Jednak jsou po celou dobu aktivní, nemají tak přebytečný čas na zlobení. Svou aktivitou na náročnějších úkolech rozvíjejí kognitivní schopnosti. Při častých diskusích nebo skupinových pracích ve druhé fázi rozvíjí dobře komunikaci. Když žáci sami pracují, má vyučující zajištěn výstup z hodiny, který může dále hodnotit nebo rozvíjet.

Každá metoda má kromě výhod i svá úskalí. Příprava na hodinu v režimu E-U-R je pro vyučujícího náročná na čas přípravy. Pomůcky mohou také představovat jistou výzvu. Může se jednat o tvorbu vlastních materiálů, protože ne s každou vymyšlenou aktivitou je kompatibilní cvičení v učebnici nebo pracovním sešitě.

3.3.1 Příprava na výuku – vysvětlení

	zkoumaná oblast: jedná se o přednastavené oblasti výzkumu	RVP G nebo SOV
	<p>cíle:</p> <ul style="list-style-type: none"> → jedná se konkrétní formulaci pojmů a dovedností, které se žáci ve výuce naučili → k efektivnímu definování byla použita aktivizační slovesa vycházející z Bloomovy taxonomie <p>kognitivní: (také možné nalézt pod označením poznávací, intelektuální, vzdělávací, informativní)</p> <ul style="list-style-type: none"> → definují znalosti, vědomosti, intelektuální dovednosti, schopnosti a návyky, které si žák během výuky osvojí <p>afektivní: (také možné nalézt pod označením postojové, hodnotové, emocionální, výchovné)</p> <ul style="list-style-type: none"> → definují, jaké postoje, hodnoty a přesvědčení se u žáka rozvinou <p>psychomotorické: (také možné nalézt pod označením výcvikové, operační, činnostní, schopnostně-dovednostní)</p> <ul style="list-style-type: none"> → definují, které pohybové dovednosti se žák během výuky naučí 	
	téma vyučovací hodiny: konkrétní téma dané hodiny	

typ vyučovací hodiny:

podstatou typu vyučovací hodiny je charakterizovat hodinu podle zvolených výukových metod

metody:

výklad vyučujícího

diskuse / skupinová práce

čtení

dramatizace

práce s pracovním listem

vlastní tvorba žáků

zaměření hodiny na kompetence:

výčet a popis kompetencí, které daná hodina nějakým způsobem rozvíjí
kompetence jsou vždy konkretizovány v souladu s daným RVP

časová orientace	průběh	poznámky
minutové rozvržení hodiny	<p>průběh hodiny je zapisován pro lepší čitelnost a orientaci heslovitě v bodech</p> <p>obecné informace a činnost vyučujícího jsou psány klasickým písmem</p> <p>pro kontrolu, že žáci jsou stále aktivní, je jejich činnost zapisována <i>kurzívou</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ přípravy jsou konstruovány podle metody E-U-R, jejímž cílem je neustálá aktivita žáků ➔ z tohoto důvodu je na úvod vždy žákům položena otázka vztahující téma hodiny k běžnému životu a zároveň funguje jako nástroj evokace ➔ žáci vypracovávají otázku a vyučující má čas zapsat do třídní knihy a zjistí počet přítomných žáků 	<p>práce rozlišuje 2 druhy poznámek:</p> <p>1) část hodiny je zaznamenána klasickou velikostí 12 a je zdůrazněna <u>podtržením</u></p> <p>2) poznámky k průběhu hodiny, možnosti modifikace nebo jiná doporučení jsou psány písmem velikosti 10</p>

očekávaný zápis v sešitě:

v práci je uveden pro lepší představu dané hodiny zároveň je vnímán jako vhodný prostředek pro demonstraci rozdílností hodin, množství a charakteru učiva a výstupů učitele z pohledu žáků

přílohy

obrazový materiál, pracovní listy (PL), kartičky k aktivitám apod.

3.3.2 Příprava na výuku č. 1

 PSYCHOLOGIE	RVP SOV
 žák vyjmenuje druhy temperamentu žák charakterizuje svoji osobnost	
 RYSY OSOBNOSTI, TEMPERAMENT	

smíšená

výklad vyučujícího

diskuse / skupinová práce

práce s pracovním listem

k učení
k řešení problémů
komunikativní
personální a sociální
digitální

časová orientace	průběh	poznámky
2 minuty	příchod do třídy, představení tématu hodiny a zadání otázky pro žáky „jaký jsem?“ zápis do třídní knihy <i>žáci – do sešitu odpoví na otázku: Jaký jsem?</i>	<u>evokace</u>
3 minuty	společná kontrola – burza nápadů → <i>žáci jmenují, jaké vlastnosti je napadly</i> → <i>možná řízená diskuse vyučujícím, jestli s danými vlastnostmi spolužáci souhlasí</i>	
10 minut	výklad vyučujícího (doprovázený zápisem základních informací na tabuli) → <i>žáci si dělají strukturovaný zápis do sešitu</i> → <i>podle výkladu rozřadí pojmy do obrázku</i>	<u>uvědomění</u>
10 minut	online test osobnosti → <i>žák na základě informací z hodiny sám zhodnotí svůj osobnostní typ</i> → <i>udělá online test: https://edukee.cz/test-osobnosti</i>	pro zájemce je možné nabídnout Jungův test osobnosti na 40 minut: https://www.16personalities.com/cs/osobnostni-test
15 minut	divadlo ve skupině (2-4 žáci) → <i>žáci si vylosují rys osobnosti</i> → <i>úkolem je pantomimicky předvést rys spolužákům ve skupině</i>	

5 minut	<p>→ <i>všichni ve skupině se musí na rysu osobnosti shodnout</i></p> <p>zhodnocení spolupráce shrnutí vlastními slovy do sešitu, zájemci mohou nahlas před třídou „Já jsem (typ osobnosti), protože jsem (přínosné vlastnosti), ale také jsem (nepřínosné vlastnosti).“</p>	<u>reflexe</u>
---------	--	----------------

RYSY OSOBNOSTI = povahové vlastnosti, projevují se chováním

Já jsem... (*hlučný, nesoustředěný, nebojácný, společenský*)

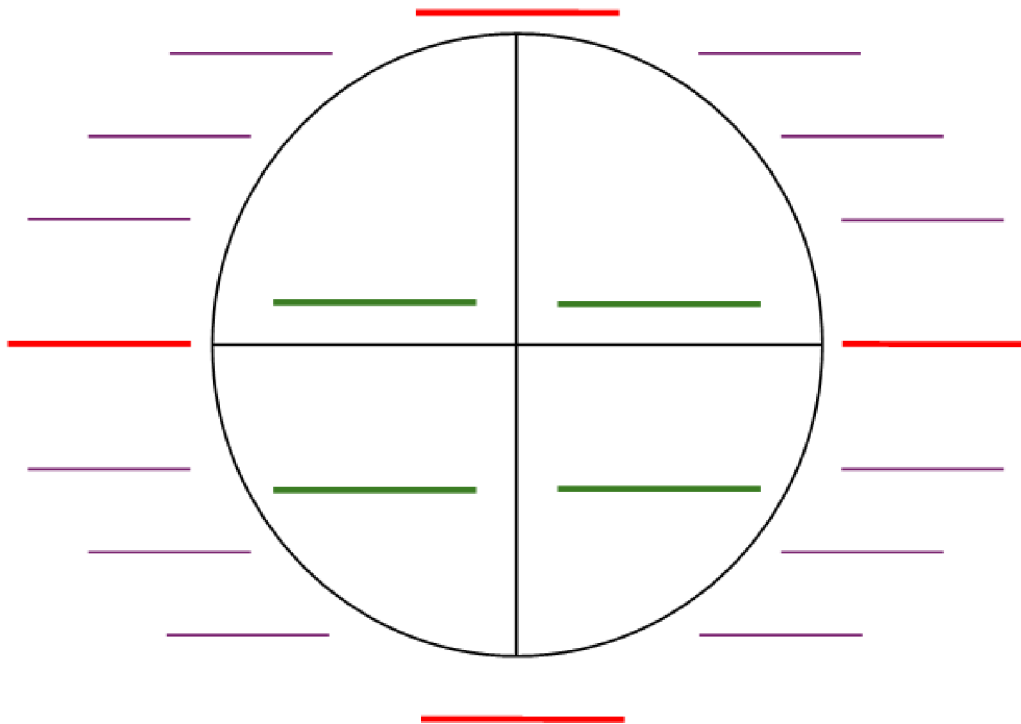
- extraverte (družnost) X introverte (uzavřenost)
- dominance (sklon vést) X submise (podřízení se)
- stabilita (vysoká odolnost vůči zátěži) X labilita (nízká odolnost vůči zátěži)
- vysoká X nízká citlivost
- sebedůvěra X sebepodceňování

TEMPERAMENT = síla, rychlost a intenzita prožívání emocí

„Já jsem (typ osobnosti), protože jsem (přínosné vlastnosti), ale také jsem (nepřínosné vlastnosti).“

samostatná práce – třídění temperamentu

DOPLŇ POJMY (podle příslušných barev):

extroverze, introverze, labilita, stabilita, cholerik, sangvinik, melancholik,
flegmatik, tichý, pesimista, náladový, klidný, spolehlivý, smířlivý, neklidný,
impulzivní, vznětlivý, dobrý vůdce, bezstarostný, přístupný

3.3.3 Příprava na výuku č. 2

 PSYCHOLOGIE	RVP G
 žák charakterizuje různé druhy osobnosti žák vyjmenuje některé významné psychology, kteří se osobností zabývali žák určí svůj druh temperamentu a uvede pro něj typické vlastnosti	
i TEMPERAMENT	

smíšená

výklad vyučujícího

práce s pracovním listem

k učení
k řešení problémů
komunikativní

časová orientace	průběh	Poznámky
5 minuty	příchod do třídy, představení tématu a zadání otázky pro žáky „jaký je význam slovního spojení temperamentní člověk?“, zápis do třídní knihy <i>žáci, mohou i ve dvojici, přemýšlí nad zadanou otázkou a udělají si poznámku do sešitu</i>	<u>evokace</u>
10 minut	společná kontrola a diskuse → vyučující zaujme roli moderátora, ptá se na nápady žáků, tvoří myšlenkovou mapu na tabuli → společně vytvoří definici temperamentu → <i>žáci si ji zapíší do sešitu</i>	<u>uvědomění</u>
10 minut	výklad → vyučující představí některé z významných osobností psychologie a jejich přínos v oblasti temperamentu → <i>žáci si podle výkladu dělají zápis do sešitu</i>	
10 minut	aktivita – test osobnosti → <i>žáci si podle probraného učiva sami zkusí určit svůj typ temperamentu</i> → vyučující nasdílí žákům odkaz na test osobnosti → <i>po vyhodnocení testu si žáci porovnají výsledek se svým odhadem</i>	pro zajímavost je možné zjistit převažující temperament třídy

10 minut	<p>→ vyučující upozorní i na Jungův test osobnosti, který je dostupný online (možné zadat jako dobrovolný domácí úkol) a na možné nebezpečí neověřených online testů běžně přístupných na internetu, které podávají zkreslené výsledky</p> <p>reflexe</p> <p>→ žáci dostanou vytisknuté grafické znázornění typů osobnosti</p> <p>→ žáci z nabídky doplní pojmy (<i>introverze, extroverze, labilita, stabilita, choleric ...</i>)</p> <p>→ společná kontrola otázka na závěr pro rychlejší žáky: „Co jste se o sobě dozvěděli nového?“</p>	reflexe
----------	---	---------

TEMPERAMENT = soubor psychických vlastností, kterými se jedinec projevuje

- chování, reakce na podněty, prožívání situací
- je převážně vrozený, ale během života dochází i ke změnám – výchova, vliv společnosti

Hippokrates (starověk)

- 4 tělní tekutiny = 4 temperamenty
 - o krev – sanguis → sangvinik
 - o žluč – cholé → choleric
 - o černá žluč – melania cholé → melancholik
 - o hlen – flegma → flegmatik

I. P. Pavlov

- stejné rozdělení, jiné vysvětlení → síla podráždění a útlumu, vyrovnanost nervových procesů

C. G. Jung

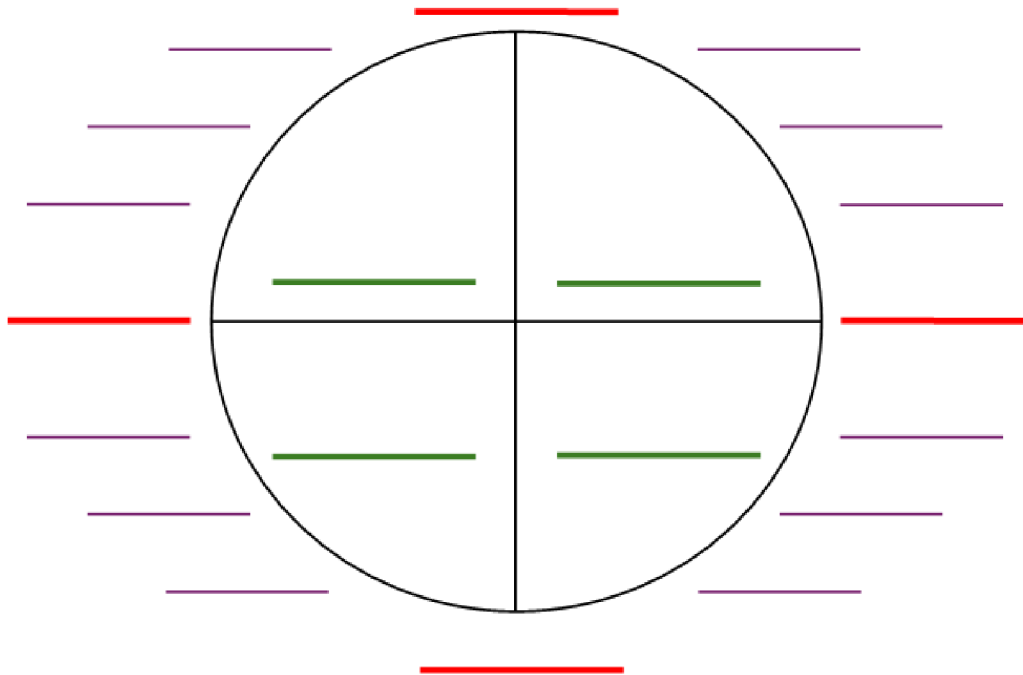
- rozlišil 16 typů osobností podle poměrné síly 4 mohutností (psychických funkcí):
 - o myšlení
 - o citění
 - o smyslové vnímání
 - o intuice

Hans Jürgen Eysenck

- kombinace Hippokrata a Pavlova
- 2 dimenze
 - o extroverze X introverze
 - o stabilita X labilita

práce – třídění temperamentu

DOPLŇ POJMY A VÝZNAM BAREV:

extroverze, introverze, labilita, stabilita, cholerik, sangvinik, melancholik, flegmatik, tichý, pesimista, náladový, klidný, spolehlivý, smířlivý, neklidný, impulzivní, vznětlivý, dobrý vůdce, bezstarostný, přístupný

červená představuje:

zelená představuje:

fialová představuje:

3.3.4 POROVNÁNÍ PŘÍPRAV 1 a 2 – PSYCHOLOGIE

Oblast psychologie je v RVP G zpracována v oblasti Člověk a společnost – Občanský a společenskovední základ – Člověk jako jedinec. V této kapitole jsou definovány 3 oblasti obsahu učiva:

- podstata lidské psychiky – vědomí, psychické jevy, procesy, stavy a vlastnosti,
- osobnost člověka – charakteristika osobnosti, její typologie, vývoj a formování osobnosti v jednotlivých etapách lidského života, význam celoživotního učení a sebevýchovy,
- psychologie v každodenním životě – rozhodování v životních otázkách, zásady duševní hygieny, náročné životní situace, systém psychologického poradenství.

Podle zmíněného obsahu jsou dále definovány očekávané výstupy žáků. K dané přípravě se vztahují předpoklady, že žák dokáže:

- objasnit, proč a jak se lidé odlišují v projevech svého chování, jaké na ně působí faktory, které ovlivňují prožívání, chování a činnosti lidí.

Na rozdíl od gymnaziálního plánu nemá RVP SOV pro oblast psychologie vyčleněnou samostatnou vzdělávací oblast, ale je obsažena v průřezovém tématu Občan v demokratické společnosti. Obsah tématu je definován velmi otevřeně – osobnost a její rozvoj. Důraz je dáván na praktický přínos učiva.

Rozdíly mezi představenými přípravami jsou zřejmé na první pohled. Zaprvé umístění a detailní propracovanost vzdělávací oblasti psychologie, kdy RVP SOV vyučujícímu při tvorbě přípravě není vůbec nápomocný. Nabízí se proto otázka, jestli budoucí obráběči kovů nemusí nic vědět o své osobnosti. Druhý propastný rozdíl je v obsahové části. Vyučující na gymnáziu má k dispozici větší pojmovou základnu, může si dovolit větší část výkladu i do teoretické oblasti, například oblasti z dějin a vědeckých osobností. Učitel působící na učitelském oboru naopak nemusí žáky přehlcovat teorií, ale má možnost ukázat jim více praktickou stranu věci, například přes diskuse a hraní divadla mezi spolužáky. Rozdíl je také patrný na aktivitě rozřazování pojmů do kříže temperamentu. Zatímco žáci SOV mají nápovědu v podobě barev a pojmy přiřazují, žáci gymnázia musí více přemýšlet o probrané látce, pojmy bez nápovědy přiřadit a sami určit, co která barva řádku znamená.

3.3.5 Příprava na výuku č. 3

 SOCIOLOGIE	RVP SOV
 <ul style="list-style-type: none"> žák vysvětlí pojem komunikace žák rozliší druhy komunikace žák vyjmenuje zásady slušné komunikace 	
 KOMUNIKACE	

smíšená

výklad vyučujícího

diskuse / skupinová práce

vlastní tvorba žáků

k učení
k řešení problémů
komunikativní
personální a sociální

časová orientace	průběh	poznámky
10 minut	<p>příchod do třídy, představení tématu a zadání otázky žákům „jaké jsou odlišnosti v komunikaci různých kultur“, zápis do třídní knihy <i>žáci ve dvojici vymyslí (a napíší do sešitu) alespoň jeden příklad odlišnosti v komunikaci různých kultur</i> společná kontrola</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ <i>žák představí odlišnost třídě, zbytek třídy si zapíše do sešitu alespoň 2 příklady dle vlastní úvahy</i> ➔ <i>pro zajímavost je možné nechat žáky hlasovat, kdo danou odlišnost znal</i> 	<u>evokace</u>
10 minut	<p>výklad – druhy komunikace</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ <i>žáci si zapisují poznámky do sešitu</i> 	<u>uvědomění</u>
5 minut	<p>práce ve dvojicích: Myšlenková mapa na téma konstruktivní rozhovor</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ <i>Žáci do sešitu zapíší své nápady, jak by měl vypadat smysluplný rozhovor jednou barvou, jinou barvou naopak, co by nemělo v takovém rozhovoru být</i> 	
10 minut	kontrola a diskuse	

	<p>žáci sdělují své nápady, vyučující je zapisuje na tabuli a moderuje diskusi (proč právě toto žáky napadlo, jestli s tím mají osobní zkušenost, jestli je jednání skutečně asertivní / agresivní / pasivní, ...)</p> <p>→ žáci doplňují do mapy chybějící nápady spolužáků</p>	
5 minut	<p>shrnutí</p> <p>→ žáci mají ve čtveřicích za úkol vlastními slovy shrnout, co se dnes dozvěděli nového a jak to mohou využít v běžné komunikaci</p>	reflexe
5 minut	<p>praktické cvičení</p> <p>→ žáci dostanou několik situací na fotografiích, které mají za úkol zpracovat do komiksu tak, aby bylo na každé ukázáno asertivní / agresivní / pasivní jednání</p>	fotografie je možné poslat žákům přes školní platformu nebo vytisknout

KOMUNIKACE

- způsob komunikace – vypovídá o jednotlivcích i jejich kultuře, společnosti
- druhy:
 - o verbální 20%
 - o neverbální (řeč těla, gesta, mimika, styl oblékání...) 80%
- příklad odlišné neverbální komunikace: smuteční barva v ČR je černá, v Číně bílá
- asertivní komunikace
 - o argumentace
 - o vedení diskuse bez agrese / pasivity
 - o vyslechnout názor jiného
- agresivní jednání:
 - o nadávky, zvýšený hlas, hledání chyb na druhých, chybná argumentace
- pasivní jednání:
 - o minimální snaha o řešení situace, uzavření se, nízké sebevědomí, rezignace

JAK NA SPRÁVNOU KOMUNIKACI

- zásady konstruktivního rozhovoru
 - o sebejistota
 - o tolerance
 - o sebekritika
 - o empatie
- schopnost argumentace a její smysluplnost

 příklady komunikační situace

3.3.6 Příprava na výuku č. 4

 SOCIOLOGIE	RVP G
 žák vysvětlí pojem komunikace žák vyjmenuje druhy komunikace žák aplikuje různé komunikační styly	
 KOMUNIKACE	

smíšená

výklad vyučujícího

diskuse / skupinová práce

dramatizace

vlastní tvorba žáků

k učení
k řešení problémů
komunikativní
sociální a personální

časová orientace	průběh	poznámky
3 minuty	příchod do třídy, představení tématu a zadání otázky pro žáky „co je komunikace a jaké jsou její projevy“, zápis do třídní knihy	<u>evokace</u>
3 minuty	společná burza nápadů → žáci sdělují vyučujícímu své nápady → vyučující zapisuje na tabuli	
10 minut	výklad → vyučující vysvětlí pojem komunikace → uvede druhy komunikace a vysvětlí je → žáci si dělají během výkladu zápis → sepsané nápady z tabule třída přiřazuje k jednotlivým druhům komunikace	<u>uvědomění</u>
10 minut	aktivita „puzzle“ → každý žák dostane kartičku s informací → úkolem žáků je najít k sobě informaci do dvojice (např: výraz obličeje – neverbální komunikace) → žáci se pohybují po třídě a kladou spolužákům otázky, aby zjistili, co mají na kartičce	puzzle v příloze jsou uzpůsobeny tak, že žáci mohou tvořit dvojice, v případě početnější třídy lze hrát i ve trojici

9 minut	<ul style="list-style-type: none"> ➔ kdo má dvojici, posadí se ➔ společná kontrola dvojic <p>zásady asertivní komunikace</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ <i>ve vzniklých dvojicích sepiší žáci své desatero slušné a efektivní komunikace + 5 věcí, které zásadně při komunikaci nedělat</i> ➔ společná kontrola ➔ vyučující zapisuje na tabuli 	
10 minut	<p>aktivita „reklamace shnilého jablka“</p> <ul style="list-style-type: none"> - vybraní žáci dostanou role: prodavač a reklamující - <i>oba žáci komunikují způsobem, který jim určí vyučující tak, aby byl skryt zbytku třídy (např: na papírku)</i> - vyučující mění druh komunikace každé cca 2 minuty - <i>zbylí žáci sledují scénku a snaží se rozpoznat, jaký druh komunikace předvádí jejich spolužáci</i> - společná kontrola je provedena vždy před změnou způsobu komunikace 	<u>reflexe</u>

KOMUNIKACE

- z latinského *communico* – sdílet, svěřovat se
- ➔ sdělování informací, myšlenek, názorů a pocitů mezi živými bytostmi (tzn. i mezi zvířaty)
- více významů:
 - rozhovor mezi lidmi
 - chat = sdělování myšlenek psanou formou
 - debata = komunikace vedená mezi lidmi v zájmové skupině
 - silnice = komunikace pro přepravu lidí a nákladu

komunikační proces:

komunikátor → sdělení → symboly (komunikační kanál) → příjemce

druhy komunikace:

1) intrapersonální ➤ specifický případ, člověk mluví sám se sebou 2) interpersonální ➤ rozhovor 2 lidí ➤ vypravěč a posluchač 3) skupinová ➤ více než 2 osoby 4) masová komunikace ➤ jednostranná komunikace ➤ příjemce = široké publikum	a) verbální ➤ mluvená b) neverbální ➤ gesta, výraz obličeje A) asertivní ➤ ideální typ komunikace ➤ argumentace B) pasivní ➤ uzavření se, mlčení, rezignace C) agresivní ➤ nadávky, zvýšený hlas, chybná argumentace

puzzle na procvičení probrané látky

mluvím sám se sebou	intrapersonální	specifický případ komunikace
rozhovor 2 lidí	interpersonální	vypravěč a posluchač
více než 2 osoby	skupinová	týmová práce
jednostrannost	masová	široké publikum (příjemce)
Mluvená	verbální	řeč
Gesta	neverbální	výraz obličeje
uzavření se	pasivní	mlčení, rezignace
Nadávky	agresivní	zvýšený hlas
ideální typ komunikace	asertivní	argumentace

3.3.7 POROVNÁNÍ PŘÍPRAV 3 a 4 – SOCIOLOGIE

Oblast sociologie je v RVP G zpracována v oblasti Člověk a společnost – Občanský a společenskovědní základ – Člověk ve společnosti. Tato oblast má definované 3 složky učiva:

- společenská podstata člověka – význam a začlenění jedince do sociálních vazeb, proces socializace, mezilidská komunikace, problémy v mezilidských vztazích,
- sociální struktura společnosti – sociální útvary, společenské instituce, sociální nerovnost, sociální mobilita, jedinec ve skupině (vztahy, role, normy chování),
- sociální fenomény a procesy – rodina, práce, masmédia, životní prostředí, sociální deviace, sociální problémy (nezaměstnanost, kriminalita, extremismus).

Představenému obsahu odpovídají následující očekávané výstupy:

- žák uplatňuje společensky vhodné způsoby komunikace ve formálních i neformálních vztazích, případné konflikty řeší konstruktivním způsobem.

V RVP SOV je oblast sociologie zařazena do kapitoly Společenskovědního vzdělání – Člověk v lidském společenství. Učivo obsažené v této kapitole odpovídá několika definovaným společenskovědním oblastem, a to sociologii, ekonomii a religionistice.

Učivo spadající do oblasti sociologie je definováno následujícím způsobem:

- lidská společnost a společenské skupiny, současná česká společnost, její vrstvy,
- odpovědnost, slušnost, optimismus a dobrý vztah k lidem jako základ demokratického soužití v rodině i v širší komunitě,
- sociální nerovnost a chudoba v současné společnosti,
- rasy, národy a národnosti, většina a menšina ve společnosti – klady vzájemného obohacování a problémy multikulturního soužití: genocida v době druhé světové války, jmenovitě Židů, Romů, Slovanů a politických odpůrců, migrace v současném světě, migranti, azylanti,
- postavení mužů a žen v rodině a ve společnosti.

Konkrétní výstupy žáka k předložené přípravě jsou, že žák:

- aplikuje zásady slušného chování v běžných životních situacích.

Zvolené téma komunikace je poměrně široce uchopitelné, což dokládají obě přípravy. RVP G ze své podstaty umožnilo obsáhlejší výkladovou část teoretické výuky, ale i zde je možné využít množství aktivizujících prvků, například puzzle, které zvednou žáky z lavic, nebo divadelní představení v podobě „reklamace shnilého jablka“, kde si žáci zábavnou formou zkontrolují a upevní své nově nabyté znalosti. Na druhé straně

RVP SOV připravuje své žáky více prakticky. Vyučující proto místo teorie může poskytnout praktický návod, jak komunikovat v mezilidských vztazích. Při tvorbě domácí přípravy, která je zamýšlena s minimální časovou náročností, mohou žáci popustit uzdu své kreativity. Jak na střední odborné škole, tak i na gymnáziu si může vyučující připravit praktickou hodinu, jen s rozdílem míry teoretických znalostí.

3.3.8 Příprava na výuku č. 5

 POLITOLOGIE	RVP SOV
 žák definuje dělbu moci ve státě žák vyjmenuje druhy voleb, kterých se může účastnit žák zdůvodní, proč je důležité chodit k volbám	
 MOC VE STÁTĚ	

smíšená

výklad vyučujícího

diskuse / skupinová práce

vlastní tvorba žáků

k učení

k řešení problémů

komunikativní

personální a sociální

občanské a kulturní povědomí

časová orientace	průběh	poznámky
10 minut	příchod do třídy, zadání výroku žákům k zamyšlení, zápis do třídní knihy <i>žáci se snaží vymyslet všechny možné významy výroku „i jeden hlas může rozhodnout“</i> společná diskuse na daný výrok → žáci odvodí téma hodiny	<u>evokace</u>
10 minut	výklad dělby moci ve státě → Žáci odpovídají na otázky vyučujícího a tvoří zápis do sešitu zadání skupinové práce → žáci vymyslí volební program zacílený na obyvatele svého kraje → skupiny 5 lidí	<u>uvědomění</u> znají z předchozího vzdělání → výklad je prokládán otázkami = vyučující jen moderuje a konstruuje zápis do sešitu
10 minut	skupinová práce Krajské volby – tvorba	
10 minut	představení programu spolužákům → žák / žáci ve zkratce představí svou stranu, klady a zápory jejich programu → odpovědi na otázku: „Proč volit právě nás?“ → zbytek třídy si dělá heslovité poznámky	

5 minut	závěrečná debata → je opravdu jeden hlas rozhodující? → co obecně může mít na voliče vliv při rozhodování	<u>reflexe</u>
---------	---	----------------

MOC VE STÁTĚ

dělba moci

- zákonodárna → parlament, Praha
 - poslanecká sněmovna – 200 poslanců
 - senát – 81 senátorů
- výkonná → vláda a prezident, Praha
 - současný prezident:
 - současný předseda vlády:
 - současný ministr školství:
- soudní → soudy, Brno

MŮJ PODÍL NA VLÁDĚ NAŠÍ ZEMĚ

demokratický princip – vláda lidu, svobodné volby

- aktivně volím od 18 let
- pasivně mohu být zvolen:
 - od 18 let – krajským a obecním zastupitelem
 - od 21 let – europoslancem, poslancem
 - od 40 let – senátorem, prezidentem

jak často chodím k volbám?

- krajské a obecní volby 1x za 4 roky
- senátní volby 1x za 6 let
- volby do poslanecké sněmovny 1x za 4 roky
- volby do Evropského parlamentu 1x za 5let
- prezidentské volby 1x za 5 let

Je důležité chodit k volbám, protože...

3.3.9 Příprava na výuku č. 6

 POLITOLOGIE	RVP G
 žák definuje dělbu moci ve státě žák charakterizuje moc zákonodárnou	
 MOC VE STÁTĚ	

smíšená

výklad vyučujícího

diskuse / skupinová práce

čtení

práce s pracovním listem

vlastní tvorba žáků

k učení
k řešení problémů
komunikativní
personální a sociální
občanská

časová orientace	průběh	poznámky
10 minut	příchod do třídy, zadání výroku žákům, zápis do třídní knihy <i>žáci vymyslí všechny možné významy výroku „i jeden hlas může rozhodnout“</i> společná diskuse na daný výrok + <i>žáci odvodí téma hodiny</i>	<u>evokace</u>
15 minut	výklad dělby moci → <i>žáci si sami dělají zápis do sešitu</i>	<u>uvědomění</u>
10 minut	rozdání pomůcek k samostatné práci + vysvětlení samostatná práce → <i>žáci dostanou předtištěnou tabulku (viz zápis v sešitě)</i> → <i>za pomoci textu druhé hlavy ústavy vyplní tabulku</i> → <i>společná kontrola</i>	
5 minut	legislativní proces → <i>žáci dostanou PL s neúplným schématem legislativního procesu</i> → <i>žáci podle promítaného videa schéma doplní</i>	

5 minut	<ul style="list-style-type: none"> → https://www.youtube.com/watch?v=GeMtPran96U čas: 0:17-2:35 → kontrola nejprve ve dvojici, až poté společně <p>puzzle</p> <ul style="list-style-type: none"> → vyučující promítne / rozdá kartičky s pojmy → <i>žáci spojí pojmy, které k sobě patří</i> 	<u>reflexe</u>
---------	--	----------------

MOC VE STÁTĚ

dělba moci

- myšlenka od Locka, dokončil Montesquieu
- spis O Duchu zákonů
- cílem je decentralizace moci
- systém brzd a protivah

dělba moci v ČR → zakotvena v ústavě, 2. - 4. hlava

- moc zákonodárná (legislativa)
- moc výkonná (exekutiva)
- moc soudní (justice)

MOC ZÁKONODÁRNÁ

- hlava ústavy číslo 2
- parlament → 2 komory
- viz *tabulka*

LEGISLATIVNÍ PROCES (*viz schéma*)

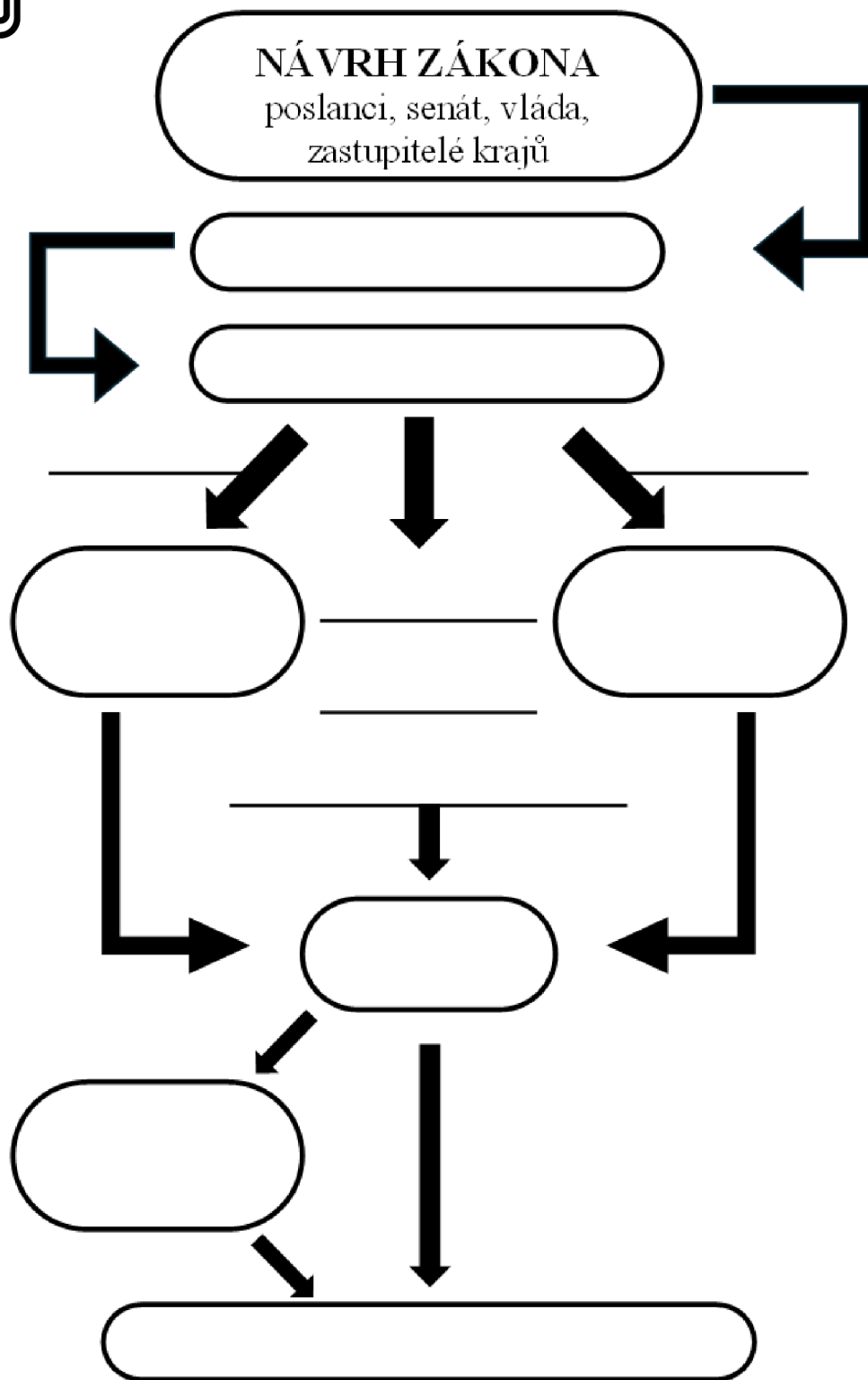

tabulka – moc zákonodárná

	POSLANECKÁ SNĚMOVNA	SENÁT
Počet členů		
Volební období		
Aktivní volební právo		
Pasivní volební právo		
Volební systém		
Rozpusťitelnost		

schéma – legislativní proces

nápověda:	Prezident republiky	<i>všude se nezabývat</i>
Poslanecká sněmovna	<i>zamítnutí a znovu hlasování</i>	<i>nepřijetí do 30 dní = schválení</i>
Poslanecká sněmovna	<i>pozměňovací návrhy</i>	<i>podpis</i>
Poslanecká sněmovna	<i>schválení</i>	<i>hlasování znovu (101) hlasů</i>
Senát	<i>vracení do 15 dní</i>	

3.3.10 POROVNÁNÍ PŘÍPRAV 5 a 6 - POLITOLOGIE

Oblast politologie je v RVP G zpracována v oblasti Člověk a společnost – Občanský a společenskovědní základ – Občan ve státě. V této kapitole jsou definované 4 oblasti obsahu učiva:

- stát – znaky a funkce, formy státu, právní stát; Ústava ČR – přehled základních ustanovení,
- demokracie – principy a podoby; občanská práva a povinnosti, podstata občanské společnosti, její instituce; politické subjekty, politický život ve státě; volby, volební systémy; úřady,
- lidská práva – zakotvení lidských práv v dokumentech; porušování a ochrana lidských práv, funkce ombudsmana,
- ideologie – znaky a funkce, přehled vybraných ideologií.

Podle zmíněného obsahu jsou dále definovány očekávané výstupy žáků. K dané přípravě se vztahují následující předpoklady, že žák:

- vymezí jednu z funkcí Ústavy České republiky a oblast života, kterou upravuje,
- vysvětlí, proč a jak se státní moc v České republice rozděluje na tři nezávislé složky, je schopen rozlišit a porovnat funkce a úkoly orgánů státní moci.

Oblast politologie je v RVP SOV zařazena do kapitoly Společenskovědní vzdělání – Člověk jako občan. Obsah kapitoly je definován následně:

- lidská práva, jejich obhajování a možné zneužívání, veřejný ochránce práv, práva dětí,
- svobodný přístup k informacím; média (tisk, televize, rozhlas, internet), funkce médií, kritický přístup k médiím, média jako zdroj zábavy a poučení,
- stát a jeho funkce, ústava a politický systém ČR, struktura veřejné správy, obecní a krajská samospráva,
- politika, politické strany, volby, právo volit,
- politický radikalismus a extremismus, aktuální česká extremistická scéna a její symbolika, mládež a extremismus,
- občanská společnost, občanské ctnosti potřebné pro demokracii a multikulturní soužití,
- základní hodnoty a principy demokracie.

Konkrétní představená příprava je v souladu s výstupy žáka:

- uvede, k čemu je pro občana dnešní doby prospěšný demokratický stát a jaké má občan ke svému státu a ostatním lidem povinnosti,

- vysvětlí, proč se uskutečňují svobodné volby a proč se jich mají lidé zúčastnit, popíše, podle čeho se může občan orientovat, když zvažuje nabídku politických stran.

Na základě představených informací i zpracovaných příprav je viditelné, že RVP G po svých žácích požaduje detailnější a větší množství teoretických informací. Učitel si zde může dovolit delší dobu výkladu a na pozornost a schopnosti náročnější aktivity, například vyhledávání informací v textu ústavy a jejich následný zápis do tabulky. Na druhé straně v RVP SOV jsou očekávané výstupy žáků definovány více prakticky pro běžný život občana a nepřehlčuje žáka informacemi. Z těchto důvodů je pro žáky užitečnější od dlouhého výkladu zcela ustoupit nebo jej minimalizovat a nahradit ho zážitkovými aktivitami, které představují situace, s nimiž se žáci v životě jistě setkají, například inscenace voleb ve třídě

3.3.11 Příprava na výuku č. 7

 PRÁVO	RVP SOV
 žák popíše soudní soustavu ČR žák charakterizuje právnickou profesi žák vysvětlí průběh soudního řízení	
 SOUDNICTVÍ	

smíšená

výklad vyučujícího

diskuse / skupinová práce

dramatizace

vlastní tvorba žáků

k učení

k řešení problémů

komunikativní

personální a sociální

k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám

časová orientace	průběh	poznámky
5 minut	příchod do třídy, představení tématu, zadání otázky žákům „jakou barvu má soudcovské kladívko a kolik členů má česká porota“, zápis do třídní knihy kontrola otázky – objasnění, že kladívko je mýtus a porota zasedá např: v USA	<u>evokace</u>
15 minut	výklad <ul style="list-style-type: none"> - vyučující představí a vysvětlí soudní soustavu v ČR - <i>žáci si podle výkladu dělají zápis a doplní pyramidu</i> - pustí žákům video s popisem soudního řízení https://www.youtube.com/watch?v=YcV1PRvK5TU&t=222s 6:40 - <i>žáci si podle videa sami dělají výpisky</i> 	<u>uvědomění</u>
20 minut	vlastní soud <ul style="list-style-type: none"> - žákům jsou losem přiděleny role v soudním řízení (soudce, obhájce, obžalovaný – (ne)vinen, svědek, veřejnost...) - <i>žáci upraví třídu tak, aby napodobovala soudní síň</i> - vyučující určí téma případu (krádež, rozvod, podvod...) 	

5 minut	<ul style="list-style-type: none"> - <i>žáci podle svých zápisů a za pomoci vyučujícího, coby moderátora, zrekonstruují soudní proces</i> <p>závěr</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>žáci vyjádří souhlas / protest s verdiktem třídního soudu a zdůvodní jej (možné anonymně na papír a předat vyučujícímu, který vyhodnotí názor třídy)</i> - <i>žáci se rozhodnou, který soudní systém (ČR / USA) se jim zdá výhodnější a svou odpověď zdůvodní</i> 	<u>reflexe</u>
---------	---	----------------

SODNÍ SOUSTAVA

soudnictví = soudy jsou nezávislé státní orgány (*viz pyramida*)

A) soudy obecné:

- a. okresní soud
- b. krajský soud
- c. vrchní soud
- d. Nejvyšší soud České republiky

B) speciální soudy (Brno):

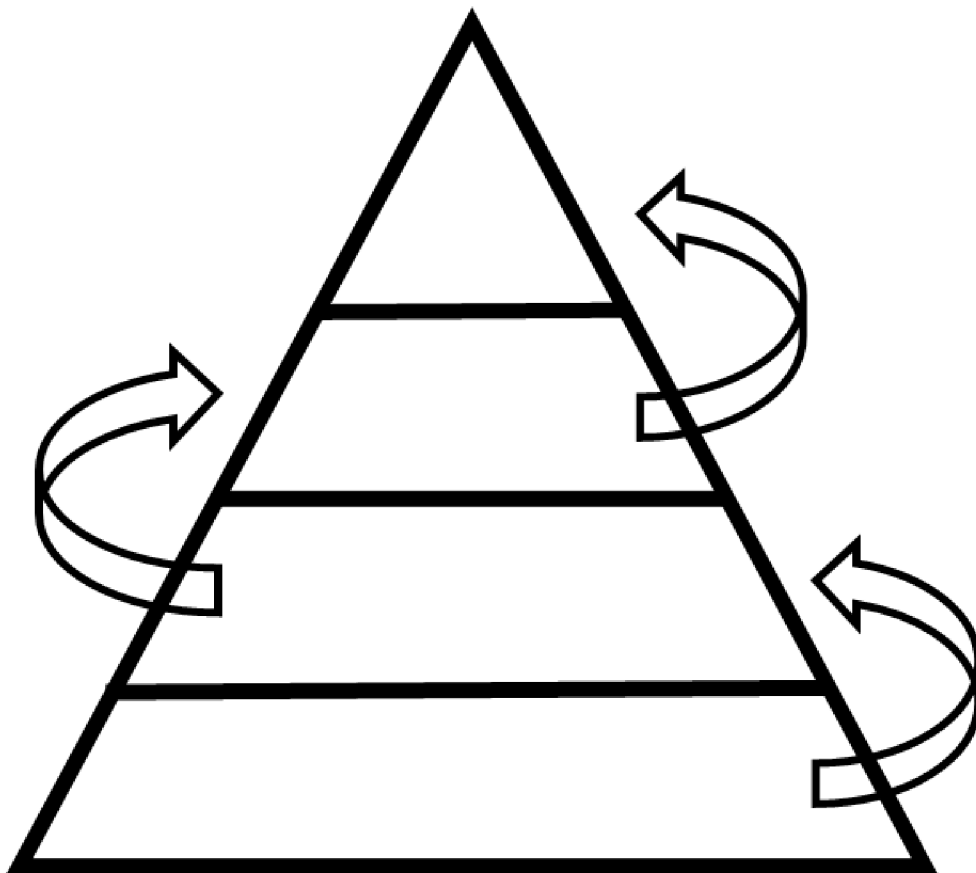
- a. Nejvyšší správní soud – vrcholný orgán správního soudnictví, kasační stížnosti, věci volební
- b. Ústavní soud České republiky – věci ústavy

osoby v trestním řízení:

- soudce – vynáší rozsudek jménem republiky
- obhájce
- žalobce
- právník
- obviněný
- veřejnost
- svědci
- odborní znalci

průběh soudního řízení – *individuální zpracování*

 pyramida – soudní soustava

DOPLŇ POJMY:

okresní soud
odvolání
vrchní soud
odvolání
nejvyšší soud
dovolání
krajský soud

role do představení vlastního soudního procesu

SOUDCE	nezaujatý rozhodčí soudu
OBHÁJCE	hájí práva a zájmy obviněného cílem je prokázat nevinu nebo minimalizovat trest
ŽALOBCE	podává žalobu na obviněného cílem je prokázat vinu a dosáhnout spravedlnosti
NAVRHOVATEL	podává návrh na navrácení svých peněz, které mu druhá strana dluží
OBVINĚNÝ	proti němu je podána žaloba je brán jako nevinný, dokud není prokázán opak
SVĚDEK Č. 1	svědčí ve prospěch obviněného
SVĚDEK Č. 2	svědčí ve prospěch viny obviněného
ODBORNÝ ZNALEC	odborník v oblasti financí, který poskytuje odborné znalosti a posudky poskytuje informace pro lepší porozumění případu
VEŘEJNOST	v tichosti sedí a pozoruje soudní proces
VEŘEJNOST	v tichosti sedí a pozoruje soudní proces
VEŘEJNOST	v tichosti sedí a pozoruje soudní proces

3.3.12 Příprava na výuku č. 8

 PRÁVO	RVP G
 <ul style="list-style-type: none"> žák popíše soudní soustavu ČR žák vyjmenuje osoby činné v soudním řízení žák vysvětlí průběh soudního řízení 	
 SOUDNICTVÍ	

smíšená

výklad vyučujícího

diskuse / skupinová práce

čtení

dramatizace

práce s pracovním listem

vlastní tvorba žáků

k učení
k řešení problémů
komunikativní
k podnikavosti

časová orientace	průběh	poznámky
5 minut	příchod do třídy, představení tématu a zadání otázky žákům „kde je v obci/měště nejbližší soud a kde je nejvyšší“, zápis do třídní knihy	<u>evokace</u>
10 minut	výklad <ul style="list-style-type: none"> - vyučující představí a popíše systém soudnictví v ČR - porovná se systémem USA pracovní schémata <ul style="list-style-type: none"> - vyučující rozdá žákům vytisknutá schémata s vynechanými slovy - <i>žáci ve dvojicích doplní slova z nabídky</i> 	<u>uvědomění</u>
10 minut	samostatná práce <ul style="list-style-type: none"> - podle předloženého soudního rozsudku žáci sestaví seznam náležitostí rozsudku 	pro lepší autentičnost je možné do
15 minut	vlastní soud	

5 minut	<ul style="list-style-type: none"> - žákům jsou losem přiděleny role v soudním řízení (soudce, obhájce, obžalovaný – (ne)vinen, svědek, veřejnost...) - <i>žáci upraví třídu tak, aby napodobovala soudní síň</i> - vyučující určí téma případu (krádež, rozvod, podvod...) - <i>žáci podle svých zápisů a za pomoci vyučujícího, coby moderátora, zrekonstruují soudní proces</i> <p>závěrečná reflexe</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>žáci vyjádří souhlas / protest s verdiktem třídního soudu a zdůvodní jej (možné anonymně na papír a předat vyučujícímu, který vyhodnotí názor třídy)</i> - <i>žáci se rozhodnou, který soudní systém (ČR/USA) se jim zdá výhodnější a svou odpověď zdůvodní</i> 	výuky donést 3 barevné pruhy látky (fialová pro soudce, červená pro žalobce, modrá pro obhájce) <u>reflexe</u>
---------	---	--

SOUDNÍ SOUSTAVA

soudnictví = soudy jsou nezávislé státní orgány

druhy podle předmětu sporu:

- civilní – občanskoprávní spory
- trestní – rozhodnutí o vině, ukládání trestů
- správní – přezkoumává správní rozhodnutí
- ústavní – rozhodování o protiústavnosti právních předpisů

soudy obecné: (viz. pyramida)

- okresní soud
- krajský soud
- vrchní soud
- Nejvyšší soud České republiky

speciální soudy (Brno):

- Nejvyšší správní soud – vrcholný orgán správního soudnictví, kasační stížnosti, věci volební
- Ústavní soud České republiky – věci ústavy

USA – zvykové právo, porota z lidu

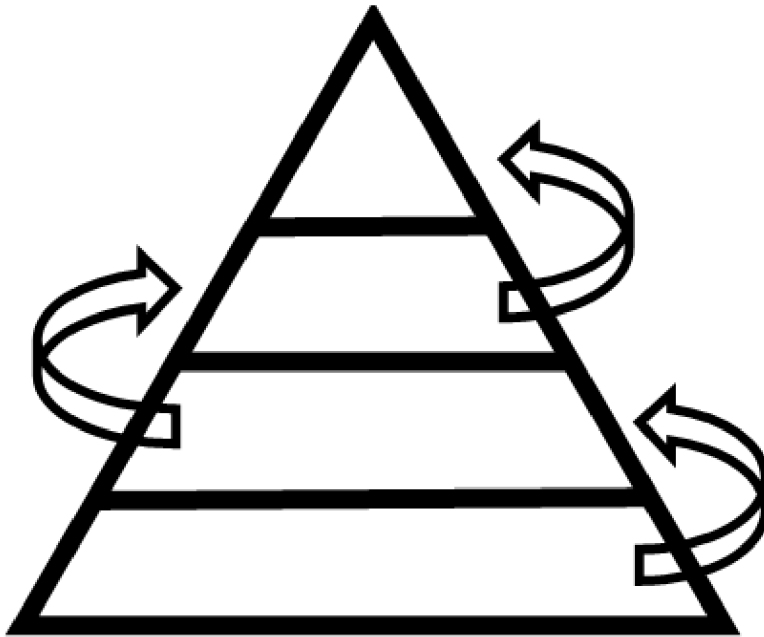
osoby v trestním řízení:

- soudce - obhájce - žalobce - právník -	- obviněný - veřejnost - svědci - odborní znalci

průběh soudního řízení – *individuální zpracování*

pyramida – soudní soustava

DOPLŇ
POJMY:

okresní soud
odvolání
vrchní soud
odvolání
nejvyšší soud
dovolání
krajský soud

samostatná práce – soudní rozsudek

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Okresní soud v Praze rozhodl soudkyně JUDr. Janou Novákovou ve věci žalobce Jana Novotného proti žalovanému Jaroslavu Novému

takto:

určuje, že žalovaný Jaroslav Nový je povinen zaplatit žalobci Janu Novotnému částku 50 000 Kč jako náhradu škody vzniklé v důsledku porušení smlouvy o nájmu bytu.

Odůvodnění:

Soud shledal, že žalovaný Jaroslav Nový porušil smlouvu o nájmu bytu tím, že nedodržel své závazky k údržbě a opravám nájemního objektu. Tím došlo k vážnému znehodnocení hodnoty nemovitosti, což představuje přímou škodu pro žalobce. Žalovaný nepředložil důkazy, které by vyvrátily žalobcovu argumentaci.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí je možné podat odvolání na Krajský soud v Praze do 15 dnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí.

V Praze dne 17. 6. 2024

Jana Nováková

Jana Nováková

role do představení vlastního soudního procesu

SOUDCE	nezaujatý rozhodčí soudu
OBHÁJCE	hájí práva a zájmy obviněného cílem je prokázat nevinu nebo minimalizovat trest
ŽALOBCE	podává žalobu na obviněného cílem je prokázat vinu a dosáhnout spravedlnosti
NAVRHOVATEL	podává návrh na navrácení svých peněz, které mu druhá strana dluží
OBVINĚNÝ	proti němu je podána žaloba je brán jako nevinný, dokud není prokázán opak
SVĚDEK Č. 1	svědčí ve prospěch obviněného
SVĚDEK Č. 2	svědčí ve prospěch viny obviněného
ODBORNÝ ZNALEC	odborník v oblasti financí, který poskytuje odborné znalosti a posudky poskytuje informace pro lepší porozumění případu
VEŘEJNOST	v tichosti sedí a pozoruje soudní proces
VEŘEJNOST	v tichosti sedí a pozoruje soudní proces
VEŘEJNOST	v tichosti sedí a pozoruje soudní proces

3.3.13 POROVNÁNÍ PŘÍPRAV 7 a 8 – PRÁVO

Oblast právo je v RVP G zpracována v oblasti Člověk a společnost – Občanský a společenskovědní základ – Občan a právo. V této kapitole jsou definované 3 oblasti obsahu učiva:

- právo a spravedlnost – smysl a účel práva, morálka a právo,
- právo v každodenním životě – právní subjektivita, způsobilost k právním úkonům, právní řád ČR a jeho uspořádání, systém právních odvětví, druhy právních norem, smlouvy, jejich význam a obsah, všeobecné podmínky smluv,
- orgány právní ochrany – funkce a úkoly, právnické profese, účel a průběh občanského soudního řízení, orgány činné v trestním řízení, jejich úkoly, systém právního poradenství, činnost a úkoly občanských poraden.

Podle představené přípravy žák:

- rozezná, které případy se řeší v občanském soudním řízení a jaké v trestním řízení,
- vymezí podmínky trestní postižitelnosti občanů.

V RVP SOV je právo zařazeno do kapitoly Společenskovědního vzdělání – Člověk a právo. Učivo této oblasti obsahuje:

- právo a spravedlnost, právní stát, právní ochrana občanů, právní vztahy,
- soustava soudů v ČR, právnická povolání (notáři, advokáti, soudcové),
- právo a mravní odpovědnost v běžném životě, vlastnictví, smlouvy, odpovědnost za škodu,
- manželé a partneři, děti v rodině, domácí násilí,
- trestní právo: trestní odpovědnost, tresty a ochranná opatření, orgány činné v trestním řízení (policie, státní zastupitelství, vyšetřovatel, soud),
- kriminalita páchaná na mladistvých a na dětech, kriminalita páchaná mladistvými.

V souladu s přípravou jsou následující žákovy výsledky:

- popíše, čím se zabývají soudy.

Žákům gymnázia přináší příprava více teoretických poznatků a informací. Na rozdíl od žáků středních odborných škol proto mají do výuky zařazenou samostatnou aktivitu se soudním rozsudkem, která kromě schopnosti kritického myšlení zapojuje i čtenářskou gramotnost. Aktivizační hra v podobě hraného školního soudního procesu je vhodná pro oba typy vzdělávání, jen s rozdílem časových možností. Při celkovém pohledu na rozdílný obsah je viditelné, že RVP G vzdělává v oblasti práva na více

úrovních, z pohledu etiky, historie i soudobého práva. RVP SOV na druhé straně prakticky seznamuje své žáky s právem v každodenním životě.

3.3.14 Příprava na výuku č. 9

 EKONOMIE	RVP SOV
 žák vyjmenuje náležitosti pracovní smlouvy žák definuje rozdíl mezi zaměstnancem a OSVČ žák zdůvodní, která z variant je pro něho vhodnější	
 PRACOVNÍ POMĚR	

smíšená

výklad vyučujícího

diskuse / skupinová práce

práce s pracovním listem

vlastní tvorba žáků

k učení

k řešení problémů

komunikativní

personální a sociální

k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám

časová orientace	průběh	poznámky
10 minut	příchod do třídy, představení tématu a zadání otázky na obsah pracovní smlouvy, zápis do třídní knihy <i>žáci ve dvojici vymyslí, co všechno by podle nich měla obsahovat pracovní smlouva</i> vyučující promítne na tabuli nabídku možností → <i>žáci spolu s pomocí učitele vyberou správné možnosti</i> → <i>udělají si zápis do sešitu</i>	<u>evokace</u> <u>upevnění</u>
10 minut	rozdíl zaměstnanec X OSVČ → vyučující promítne nabídku pojmů → <i>žáci přiřazují pojmy do správné skupiny</i>	společná kontrola a zároveň je tvořen zápis do sešitu
10 minut	OSVČ a já → <i>žáci mají za úkol sestavit vlastní Vennův diagram z rozřazených pojmů, co pro ně představuje výhodu a nevýhodu proč se stát OSVČ a co by nemělo na jejich rozhodnutí vliv</i>	

15 minut	<p>→ na základě toho si žáci uvědomí, zda by se jako OSVČ chtěli živit</p> <p>skupinová práce: Vlastní živnost</p> <p>→ žáci vymyslí vlastní živnost</p> <p>→ s pomocí internetu sestaví obecný seznam potřebných dokumentů</p> <p>→ co vše potřebují k provozu živnosti (nářadí, stroje, místo, auto...)</p> <p>kontrola</p> <p>→ žáci prezentují svou živnost spolužákům</p> <p>→ posluchači si dělají dle vlastního uvážení zápis do sešitu</p> <p>→ po konci každé prezentace bude prostor pro dotazy ze strany posluchačů</p> <p>→ posluchači vždy zhodnotí výstup svých spolužáků (např.: originalitu nápadu, reálnost uplatnitelnosti živnosti, jestli si umí představit práci v takové živnosti...)</p>	<u>reflexe</u>
----------	---	----------------

PRACOVNÍ POMĚR

pracovní smlouva musí obsahovat:

- den nástupu do práce
- místo výkonu práce
- druh práce
- podpis zaměstnavatele a zaměstnance

- viz tabulka
- viz Vémiv diagram

MOJE ŽIVNOST ... (individuální zpracování)

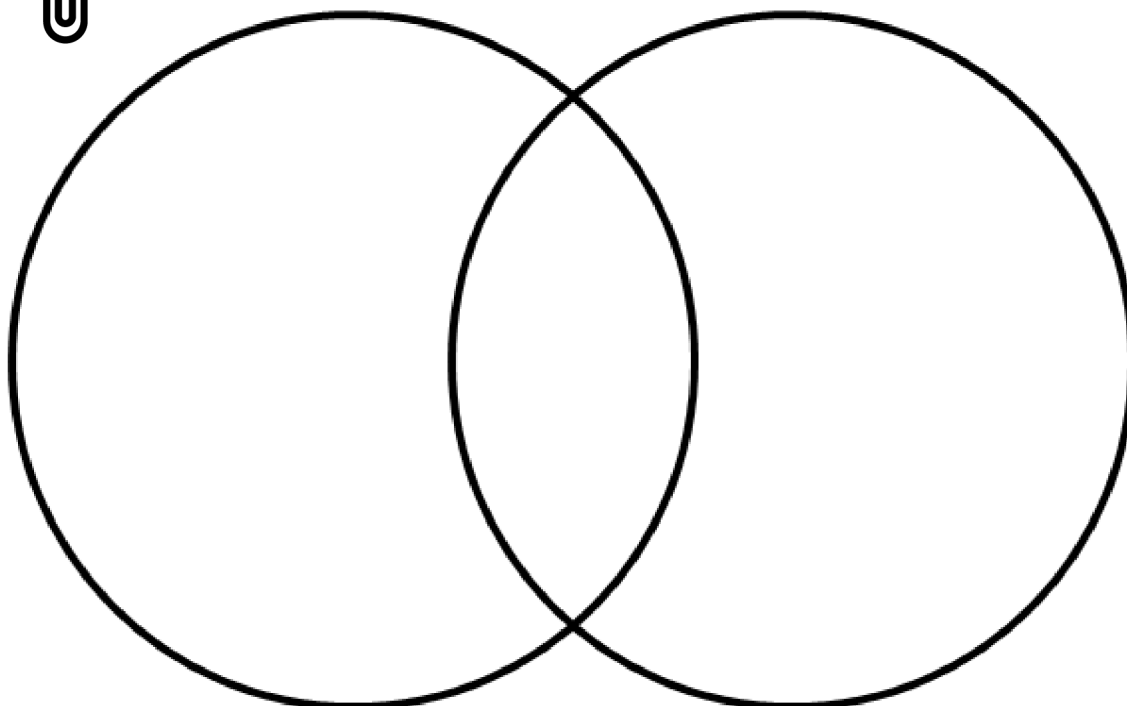

tabulka – OSVČ x ZAMĚSTNANEC

OSVČ	ZAMĚSTNANEC
svoboda pracovního dne	pevná pracovní doba
podnikatelské riziko	platová jistota
Seberealizace	nadřizený by se měl poslouchat
povinné odvody sociálního a zdravotního pojištění	pojištění řeší zaměstnavatel
pouze efektivní práce	veškerá práce, i když se zdá zbytečná
možnost rychlé a pružné práce	těžké prosazování změn
pestrost práce a zákazníků	pracovní rutina
volný výběr spolupracovníků	pracovní kolektiv

Vennův diagram na porovnání OSVČ a zaměstnanec

3.3.15 Příprava na výuku č. 10

 EKONOMIE	RVP G
 žák popíše možnosti vzniku a zániku pracovního poměru žák správně definuje stěžejní pojmy	
 PRACOVNÍ POMĚR	

smíšená

výklad vyučujícího

diskuse / skupinová práce

práce s pracovním listem

k učení

komunikativní

občanské

časová orientace	průběh	poznámky
10 minut	příchod do třídy, představení tématu, zadání otázky žákům „co by očekávali v pracovní smlouvě“, zápis do třídní knihy burza nápadů <ul style="list-style-type: none"> - žáci odpovídají, co by měla podle nich obsahovat pracovní smlouva - vyučující zapisuje nápady na tabuli - sdělí správné řešení a zakroužkuje správné odpovědi, pokud na tabuli jsou - žáci si zapíší náležitosti do sešitu - sami si do sešitu vytvoří nejstručnější pracovní smlouvu 	<u>evokace</u>
15 minut	výklad <ul style="list-style-type: none"> - kdo může být účastník pracovního poměru - vznik a zánik pracovního poměru - žáci si dělají zápis do sešitu podle výkladu 	<u>uvědomění</u>
15 minut	aktivita Bingo <ul style="list-style-type: none"> - žáci dostanou vytištěné bingo 4x4 - bingo obsahuje pojmy k tématu hodiny - vyučující má seznam 16 otázek (otázky jsou buď přímo na pojem z binga, nebo se ho nějak týkají) - cílem není vyhrát, ale procvičit všechny pojmy 	<u>reflexe</u> ne všechny pojmy byly probrány, ale dají se případně logicky odvodit nebo je žáci mají znát

	<ul style="list-style-type: none"> - <i>žáci se po přečtení otázky hlásí, odpovídají a zaškrtavají příslušné políčko a piší si odpověď</i> - <i>vyučující po zodpovězení hlavní otázky může pokládat doplňkové otázky (viz příloha)</i> 	
--	---	--

PRACOVNÍ POMĚR

Fyzická osoba = každý člověk, 15% daň, daňová evidence nebo paušální výdaje

Právnícká osoba = instituce, je založena, 19% daň, povinné podvojně účetnictví

vznik pracovního poměru:

- podpisem pracovní smlouvy
- podpisem dohody o pracovní činnosti
- nástupem na pracoviště (ústní dohoda)
- jmenování do úřadu

zánik pracovního poměru:

- zrušení ve zkušební době
- výpověď (ze strany zaměstnance nebo zaměstnavatele)
- dohoda o ukončení pracovního poměru
- expirace pracovní smlouvy
- změna zaměstnavatele (firma změní vlastníka)
- smrt

pracovní smlouva musí obsahovat:

- den nástupu do práce
- místo výkonu práce
- druh práce
- podpis zaměstnavatele a zaměstnance

individuální zpracování poznámek k aktivitě bingo

Bingo

pracovní smlouva	ochrana zdraví při práci	pracovní doba	mzda a odměna
pracovní neschopnost	diskriminace na pracovišti	zánik pracovního poměru	pracovní inspekce
rodičovská dovolená	dohoda o provedení práce	pracovní úraz	právo na dovolenou
mobbing na pracovišti	DPČ	právo na odborovou činnost	pracovní a sociální zabezpečení

1. Jaký dokument uzavírají zaměstnanci a zaměstnavatelé, aby upravili jejich pracovní vztah? *Jaké musí mít všechny náležitosti?*
2. Jaká opatření mají zaměstnavatelé přijmout k zajištění bezpečí a ochrany zdraví svých zaměstnanců na pracovišti – konkrétní příklady?
3. Jaká je standardní doba na pracovišti a kolik hodin týdně maximálně může zaměstnanec pracovat? *Jak se nazývá odpracovaná doba nad rámec pracovní povinnosti? Jak ji může zaměstnanec ohodnotit?*
4. Jak se nazývá platba, kterou zaměstnanec dostává za svou práci? *Jaká je současná hodnota průměrné mzdy? Na kolik Kč je vypočítáno současné životní minimum?*
5. Jaký se používá termín pro situaci, kdy zaměstnanec nepracuje z důvodu nemoci nebo úrazu? *Jak dlouho může člověk na nemocenské být s jedním úrazem? Dostáváte v tomto případě nějaké peníze od zaměstnavatele?*
6. Jak se nazývá nepříznivé zacházení s jednotlivcem/skupinou na pracovišti na základě rasy, náboženství, pohlaví? *Jak takovou situaci budete řešit, pokud se stane vám / víte, že se děje kolegovi? Na koho se můžete obrátit?*

7. Jakými způsoby může zaniknout pracovní poměr?
8. Jak se nazývá orgán, jehož úkolem je dohlížet na dodržování pracovních předpisů a zákonných norem na pracovišti?
9. Jak se nazývá časové období, kdy má zaměstnanec právo na paušální dávku během péče o novorozence? *Kdo může jít na rodičovskou dovolenou? Jak dlouho může trvat?*
10. Jak se označuje dohoda, která sjednává právo fyzické nebo právnické osoby provádět určitou činnost pro druhou osobu bez závislého pracovního poměru?
11. Jak se nazývá zranění, které se stane při výkonu práce? *Máte pak nárok na finanční odškodnění?*
12. Jak se nazývá právo, které umožňuje zaměstnanci odpočinout si od práce? *Kolik celkem týdnů musí být ze zákona? Jak je to s nevyčerpanou dovolenou?*
13. Jakým termínem se označuje dlouhodobé a opakované psychické obtěžování na pracovišti? *Jak a kde to mohu případně nahlásit?*
14. Co znamená zkratka DPČ?
15. Jaké právo umožňuje zaměstnancům se sdružovat a hájit své pracovní zájmy? *Co je stávka?*
16. Jaké výhody poskytuje stát zaměstnancům v případě nemoci nebo úrazu? *Čerpají tato výhody i OSVČ?*

3.3.16 POROVNÁNÍ PŘÍPRAV 9 a 10 – EKONOMIE

Oblast ekonomie je v RVP G zpracována v oblasti Člověk a svět práce. Na rozdíl od ostatních definovaných kategorií je ekonomie rozpracována do 5 vzdělávacích obsahů, jak bylo již uvedeno v předešlé části práci. Každý vzdělávací obsah má konkrétně definované učivo.

Pro oblast trh práce a profesní volba jsou stěžejní témata:

- profesní volba,
- mezinárodní trh práce,
- osobní management.

Oblast tržní ekonomiky zahrnuje učivo:

- základní ekonomické pojmy,
- ekonomické subjekty,
- marketing.

Národní hospodářství a úloha státu v ekonomice seznamuje žáky s tématy:

- fiskální politika,
- monetární politika,
- sociální politika.

Předposlední oblastí jsou finance, které zahrnují učivo:

- peníze,
- hospodaření domácnosti,
- finanční produkty,
- bankovní soustava.

Představená příprava na výuku spadá do obsahu pracovněprávní vztahy, které zahrnují:

- pracovní právo – právní podmínky vzniku, změny a zániku pracovního poměru (pracovní smlouva, zkušební doba, výpověď, odstupné), práva a povinnosti účastníků pracovněprávních vztahů (pracovní doba, pracovní neschopnost, mzda, minimální mzda, odměny), odbory,
- bezpečnost práce – zásady bezpečnosti práce, ekologická hlediska práce, pracovní úraz a odškodnění.

Očekávaný výstup z představené hodiny předpokládá, že žák:

- uvede postup, jak uzavřít pracovní smlouvu a podat výpověď,
- uvede svá pracovní práva a vyžaduje jejich respektování od ostatních, respektuje své pracovní povinnosti,
- objasní funkci odborů.

Na druhé straně v RVP SOV je oblast ekonomie zařazena do kapitoly Společenskovědní vzdělání – Člověk a hospodářství. Obsah kapitoly je definován následně:

- trh a jeho fungování (zboží, nabídka, poptávka, cena),
- hledání zaměstnání, služby úřadu práce,
- nezaměstnanost, podpora v nezaměstnanosti, rekvalifikace,
- vznik, změna a ukončení pracovního poměru,
- povinnosti a práva zaměstnance a zaměstnavatele,
- druhy škod, předcházení škodám, odpovědnost za škodu,
- peníze, hotovostní a bezhotovostní peněžní styk,
- mzda časová a úkolová,
- daně, daňové přiznání,
- sociální a zdravotní pojištění,
- služby peněžních ústavů,
- pomoc státu, charitativních a jiných institucí sociálně potřebným občanům.

Výsledkem vzdělávání představené přípravy je, že žák:

- popíše, co má obsahovat pracovní smlouva,
- vyhledá nabídku zaměstnání,
- prezentuje své pracovní dovednosti a zkušenosti.

Zvolené téma „pracovní poměr“ je možné uchopit mnoha způsoby. Na příkladu přípravy pro gymnázium je zřejmé, že výuka je strukturována více teoreticky. Aktivita bingo představuje obsahovou zásobu pojmů, kterým se může vyučující věnovat v dalších hodinách. Oproti tomu SOV připravuje své žáky na nástup do pracovního procesu hned po ukončení studia na škole. Z toho důvodu je hodina strukturována do praktické roviny, například za pomoci Vénnových diagramů si žák zodpoví pro něho podstatnou, otázku: Jak chci vykonávat svou profesi.

3.3.17 Příprava na výuku č. 11

 MEZINÁRODNÍ VZTAHY	RVP SOV
 žák vysvětlí pojem Evropská unie žák vyjmenuje přínosy členství v EU pro ČR	
 EVROPSKÁ UNIE	

smíšená

výklad vyučujícího

diskuse / skupinová práce

čtení

vlastní tvorba žáků

k učení
k řešení problémů
komunikativní
personální a sociální
digitální

časová orientace	průběh	poznámky
10 minut	příchod do třídy, představení tématu, zadání pětílístku, zápis do třídní knihy pětílístek na téma Evropská unie → žáci sestaví a do sešitu napíší pětílístek, jak vnímají Evropskou unii	<u>evokace</u>
10 minut	společná kontrola + odůvodnění své volby slov mapa integrace → vyučující promítne na tabuli graf států a různých integrací a rozdá žákům mapu, kam doplní zbylé názvy států → žáci podle vlajek v grafu určí co nejvíce členů EU a kolik jich je celkem (vyučující doplní zbytek) → žáci určí, že ČR je v EU + jakých dalších organizací je člen	<u>upevnění</u>
10 minut	výklad → žáci si do sešitu napíší základní přehled informací o EU (měna, hymna, jak vypadá vlajka) podle výkladu učitele → otázka na žáky: o co se EU snaží?	

15 minut	<p>→ žáci odpovídají na zadanou otázku a spolu s doprovodnými otázkami sestaví základní hodnoty a cíle EU</p> <p>→ hodnoty a cíle si žáci zapíší do sešitu</p> <p>ČR v EU</p> <p>→ žáci jsou rozděleni do dvojic</p> <p>→ za pomoci telefonů žáci zjistí výhody a nevýhody členství v EU</p> <p>společná kontrola</p> <p>→ individuálně si žáci zapisují možnosti členství v EU</p> <p>vlastní mini referendum</p> <p>→ na základě nabytých informací se žáci v třídním referendu rozhodnou, zda se jim život v EU líbí a chtějí by zůstat / nelíbí a chtějí by EU opustit</p> <p>→ svůj názor anonymně napíší na papír, odevzdají ho učiteli</p> <p>→ vyučující vyhodnotí referendum</p>	<p><u>reflexe</u> referendum je možné provést online za pomoci aplikace mentimetr, která rovnou počítá výsledky</p>
----------	---	---

EVROPSKÁ UNIE

EVROPSKÁ UNIE
mezinárodní – bohatá
pomáhá – financuje – diktuje
ČR – je – člen – EU
Integrace

měna: euro

vlajka: modrá se žlutými hvězdičkami

hymna: Óda na radost

základní hodnoty a cíle

- podpora míru, důstojnosti, lidských práv, demokracie, rovnost, svobody
- zajištění bezpečí, spravedlnosti, respektu ke kulturním odlišnostem
- podpora udržitelného rozvoje, vědecko-technického pokroku
- rozvoj vztahů mezi členy
- měnová unie

ČR v EU

- volný trh
- pracovní místa
- peníze z evropských fondů
- studium v zahraničí
- nárok na zdravotní péči v zahraničí
- zrušení poplatků za roaming

přístup k předplaceným obsahům = Netflix, Spotify

3.3.18 Příprava na výuku č. 12

 MEZINÁRODNÍ VZTAHY	RVP G
 <ul style="list-style-type: none"> žák vysvětlí pojem Evropská unie žák vyjmenuje výkonné orgány Evropské unie žák zakreslí státy Evropské unie do slepé mapy 	
 EVROPSKÁ UNIE	

smíšená

výklad vyučujícího

diskuse / skupinová práce

práce s pracovním listem

vlastní tvorba žáků

k učení

k řešení problémů

komunikativní

časová orientace	průběh	poznámky
10 minut	<p>příchod do třídy, představení tématu a zadání otázky „vysvětlí mimozemšťanovi, co je Evropská unie“, zápis do třídní knihy kontrola otázky</p> <ul style="list-style-type: none"> - vyučující přijme roli nic netušícího mimozemšťana, který rád pokládá otázky typu: co to je, jak to funguje, proč to tak je, co z toho máte, co vás to stojí, líbí se vám to, všimli byste si, kdyby to nebylo... - <i>žáci se mu snaží pomoci svých slov vysvětlit, co je Evropská unie a odpovídat na otázky</i> 	<u>evokace</u>
15 minut	<p>aktivita státy</p> <ul style="list-style-type: none"> - žáci dostanou na papíru jeden členský stát - <i>žáci nevědí, který stát představují, cedulku si připevní na čelo a pohybují se po třídě</i> - <i>spolužákům pokládají otázky, ale mohou dostávat odpovědi pouze „ano“ a „ne“, po každé odpovědi se přesunou k jinému spolužákovi</i> 	<u>uvědomění</u> v případě slabších žáků v oblasti zeměpisu je možné na kartičky s názvy uvést i hlavní město a zajímavost

15 minut	<ul style="list-style-type: none"> - cílem je, aby žáci zjistili, který stát představují - po uhodnutí svého státu si jde každý žák samostatně sednout <p>samostatná práce</p> <ul style="list-style-type: none"> - každý žák dostane PL s osmisměrkou, ve které má nalézt 20 pojmů - <i>žák po vyplnění osmisměrky pokračuje v práci s pojmy v otázkách pod osmisměrkou</i> <p>slepá mapa</p> <ul style="list-style-type: none"> - žáci mají pod otázkami slepou mapu členských států - <i>žáci poznají a na papír zapíší co nejvyšší počet členských států</i> 	<p>osmisměrka je určena primárně pro rychlejší žáky</p> <p>je možné udělat jako soutěž</p>
10 minut	<p>kontrola</p> <ul style="list-style-type: none"> - společná kontrola odpovědí na otázky (vyučující doplňuje některé informace do zápisu) - kontrola mapy – vyučující se nejprve zeptá, kdo kolik států poznal, poté promítne mapu na tabuli - <i>žáci si vezmou jinak barevně pišící tužku / vymění se spolužákem a opravují názvy států</i> <p><i>shrnutí vlastními slovy</i></p>	<p><u>reflexe</u></p> <p>vyučující se znovu zeptá na výsledné množství poznanych států, žák s nejvyšším počtem správně určených států vyhrává</p>

EVROPSKÁ UNIE – úvod

mezinárodní politická a ekonomická organizace

vznik 1993

celkem 27 států

zakládajícími státy EU jsou:

- Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko, Německo

další státy:

- Bulharsko, Česko, Dánsko, Estonsko, Irsko, Řecko, Španělsko, Chorvatsko, Kypr, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Malta, Rakousko, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko, Slovensko, Finsko, Švédsko

symboly EU

- vlajka (žluté hvězdy na modrém pozadí)
- hymna „Óda na radost“
- motto „Jednotní v rozmanitosti“

eurozóna – většina států v EU platí jednotnou měnou – euro

Schengenský prostor – bezcelní zóna, usnadňuje přepravu lidí, zboží a služeb

výkonné orgány EU

- Evropská komise (Brusel) → navrhuje zákony, vytváří rozpočet EU
- Rada EU (Brusel) → zákonodárny orgán
- Evropská rada (Brusel) → místo setkání hlav států
- Evropský parlament (Štrasburk, Francie) → zastupuje občany EU
- Soudní dvůr EU (Lucemburk) → dohled na dodržování práva, rozhoduje v soudních sporech

Erasmus – vzdělávací a výměnný program EU, umožňuje vycestovat a získat nové zkušenosti v zahraničí

osmisměrka s otázkami

E	I	R	L	S	A	E	O	S	A	E	O	L	G	K	U	K	S	I	O
E	K	I	H	R	U	O	K	N	E	R	I	A	A	I	O	A	O	T	S
O	N	S	N	R	E	A	S	R	S	C	A	A	O	T	I	M	L	E	N
I	U	D	A	T	L	I	R	P	A	K	O	A	R	A	O	E	I	I	N
O	H	S	K	A	N	O	U	O	O	K	U	A	N	L	L	G	D	S	M
S	A	T	U	E	O	E	B	G	S	S	N	I	C	I	L	S	A	O	E
A	I	Z	L	I	O	N	M	M	T	I	E	A	A	E	L	M	R	R	R
S	F	O	A	B	S	M	E	A	S	Y	N	V	B	I	A	R	I	E	L
K	I	I	O	R	Y	Z	C	A	L	O	O	B	D	C	I	L	T	K	E
O	O	B	B	K	O	S	U	A	L	R	R	I	H	N	A	N	A	U	M
O	S	A	S	Z	C	O	L	T	K	U	A	A	R	A	O	E	R	C	A
E	O	Z	I	R	M	E	G	K	S	I	S	P	S	R	A	O	D	A	E
V	R	N	A	P	L	S	M	E	N	S	M	R	K	F	Z	G	S	E	T
E	A	A	O	M	R	O	L	E	A	N	U	O	U	O	S	A	R	D	E
A	A	H	L	A	S	O	V	A	N	I	M	D	N	A	T	R	O	D	L
I	A	E	C	A	R	G	E	T	N	I	S	A	R	O	O	T	A	E	U
P	C	K	F	O	S	O	Y	L	O	B	M	Y	S	S	K	A	S	G	S
O	N	I	N	T	S	U	M	S	A	R	E	A	L	V	D	E	T	S	T
A	A	H	R	A	M	I	T	A	A	L	R	U	S	A	A	L	I	M	E
A	E	I	E	T	S	U	N	D	R	S	L	P	R	O	S	T	O	R	T

1) Najdi pojmy:

Belgie, eurozóna, Francie, solidarita, Itálie, hlasování, Lucembursko, integrace, Nizozemsko, Haag, Německo, Brusel, symboly, banka, ekonomika, rada, prostor, komise, Erasmus, parlament

2) Odpověz na otázky:

- Které státy stály u založení Evropské unie?
- Co je eurozóna?
- Jaký prostor je pro EU důležitý a proč?
- Jaké jsou symboly EU?
- Jaké jsou výkonné orgány EU, kde sídlí a jaká je jejich funkce?
- Vysvětli vlastními slovy, co je Erasmus?

3.3.19 POROVNÁNÍ PŘÍPRAV 11 a 12 – MEZINÁRODNÍ VZTAHY

Oblast mezinárodních vztahů je v RVP G zpracována v oblasti Člověk a společnost – Občanský a společenskovední základ – Mezinárodní vztahy a globální svět. V této kapitole jsou definované 3 oblasti obsahu učiva:

- evropská integrace – podstata a význam, Evropská unie – význam, proces integrace, orgány EU, evropská měna,
- mezinárodní spolupráce – důvody, význam a výhody, významné mezinárodní organizace a společenství – RE, NATO, OSN, jejich účel a náplň činnosti,
- proces globalizace – příčiny, projevy, důsledky, globální problémy.

Výstupy žáka gymnázia vzhledem k přípravě jsou takové, že žák:

- rozliší funkce orgánů EU a uvede příklady jejich činnosti.

Druhá příprava pro středné odborné vzdělání představuje mezinárodní vztahy v kapitole Společenskovedního vzdělávání – Česká republika, Evropa a svět. Do této kategorie je zařazeno učivo:

- soudobý svět: bohaté a chudé země, velmoci, ohniska napětí v soudobém světě,
- ČR a její sousedé,
- české státní a národní symboly,
- globalizace,
- globální problémy,
- ČR a evropská integrace,
- nebezpečí nesnášenlivosti a terorismu ve světě.

Konkrétní přípravě odpovídají následující výstupy žáka:

- dovede najít ČR na mapě světa a Evropy,
- popíše, proč EU existuje a jaké povinnosti a výhody z členství v EU plynou našim občanům.

V obou případech je žákům představena Evropská unie pomocí aktivizačních metod. Na úrovni gymnázia je opět kladen důraz na množství teoretických informací, a protože žák má být znalý orientace na mapě, byla jako zajímavost použita aktivita na poznávání států propojující téma se zeměpisem. Samostatná práce je naopak utvořena tak, aby žák musel vynaložit velké úsilí, aby odhalil některé nápovědy skryté v pojmech osmisměrky, nebo vlastními slovy jisté pojmy vysvětlil. Osmisměrka navíc poslouží pro rychlejší žáky jako zábavná činnost, než dohrají ostatní. Na střední odborné škole je kladen větší důraz na praktičnost informací, která je zajištěna samostatnou prací

ve dvojicích. Přínosem pro učitele může být, že zjistí, o co se žáci zajímají a v čem oni spatřují výhody členství v EU.

3.3.20 příprava na výuku č. 13

 FILOZOFIE A RELIGIONISTIKA	RVP SOV
 žák rozliší fundamentalismus a radikalismus žák argumentačně zdůvodní svůj postoj v dané situaci	
 FUNDAMENTALISMUS	

smíšená

výklad vyučujícího

diskuse / skupinová práce

práce s pracovním listem

vlastní tvorba žáků

k učení
 k řešení problémů
 komunikativní
 personální a sociální
 občanské a kulturní

časová orientace	Průběh	poznámky
15 minut	příchod do třídy, představení tématu hodiny a rozdání obrázků k diskuzi, zápis do třídní knihy diskuse nad situacemi → vyučující představí žákům 3 situace na obrázku → <i>žáci argumentují ve dvojicích, která situace je podle nich v pořádku a která je už za hranou únosnosti</i>	<u>evokace</u>
10 minut	výklad → vyučující vysvětlí na základě probraných situací pojem fundamentalismus, a jak souvisí se svobodou slova → <i>žáci si sami vytvoří zápis do sešitu</i>	<u>uvědomění</u>
10 minut	samostatná práce → žáci dostanou pracovní list (PL), na kterém budou 3 příklady situací → <i>žáci musí rozhodnout, zda se jedná o svobodu projevu, nebo urážku, a proč</i> → druhou část tvoří tabulka, kde se každá situace argumentačně rozebere z pohledu	

10 minut	<p>aktéra (proč by měla být situace tolerována) a z pohledu poškozeného (proč je situace urážlivá)</p> <p>→ <i>tuto tabulku každý žák sám vyplní</i></p> <p>samostatná práce</p> <p>→ otázka na žáky: s čím si nejčastěji spojujeme pojem fundamentalismus?</p> <p>→ úryvek textu o vzniku fundamentalismu</p> <p>→ <i>žáci po přečtení úryvku odpovídají na otázky kde, kdy a proč vznikl fundamentalismus</i></p> <p>žáci vlastními slovy vysvětlí učiteli pojem fundamentalismus</p> <p>→ vyučující hraje nechápavého a zatvrzelého v tom, že je to stejné jako radikalismus</p> <p>→ <i>žáci za pomoci argumentů vyučujícího přesvědčí</i></p>	<p>pozor, očekávaná odpověď je islám</p> <p><u>reflexe</u></p>
----------	--	--

FUNDAMENTALISMUS

- nepřipouští žádný jiný výklad víry
- zastávání starých dogmat
- směr proti modernismu
- v náboženství, politice, morálce
 - o není to jen otázka islámu, fundamentalismus pochází z křesťanství (Amerika)
- extrémní případ je radikalismus, xenofobie

obrázky se situacemi k počáteční diskusi

(1) Tohle je Adam. Adam se modlí před každým jídlem.

(2) Adam nechce spolupracovat s Kristýnou, protože v neděli nechodí do kostela.

(3) Tohle je Jakub. Jakub nosí na hlavě jarmulku.

(4) Jakub nechce spolupracovat s Adamem, protože v sobotu pomáhá doma s úklidem.

(5) Tohle je Krystýna. Krystýna chodí do školy v šátku, který ji zakrývá vlasy.

(6) Krystýna nechce spolupracovat s Jakubem, protože se s ní nechce 5x denně modlit.

KTERÉ SITUACE JSOU V POŘÁDKU, A KTERÉ JSOU UŽ NAOPAK ZA HRANICÍ, KTEROU JSTE SCHOPNI AKCEPTOVAT?

nevadí mi:

vadí mi:

příklady situací ke společenské práci

V novinách uveřejnili článek, ve kterém autor obviňuje náboženství z praktikování černé magie.	V divadle byla uveřejněna hra, která zesměšňuje významnou náboženskou postavu.	Aktivita zapálil pro náboženství posvátnou knihu před místem, kde se věřící daného náboženství scházejí.
urážka / svoboda slova	urážka / svoboda slova	urážka / svoboda slova

3.3.21 Příprava na výuku č. 14

 FILOZOFIE A RELIGIONISTIKA	RVP G
 žák rozliší fundamentalismus a radikalismus žák argumentačně zdůvodní svůj postoj v dané situaci	
i FUNDAMENTALISMUS	

smíšená

výklad vyučujícího

diskuse / skupinová práce

čtení

práce s pracovním listem

vlastní tvorba žáků

k učení
 k řešení problémů
 komunikativní
 občanská

časová orientace	Průběh	poznámky
15 minut	příchod do třídy, představení tématu, zadání obrázků k diskusi, zápis do třídní knihy diskuse nad situacemi → vyučující představí žákům 3 situace na obrázku → žáci argumentují ve dvojicích, která situace je podle nich v pořádku a která je už za hranou únosnosti	<u>evokace</u>
15 minut	výklad - vyučující vysvětlí na základě probraných situací pojem fundamentalismus - vysvětlí důvod a místo vzniku - zdůrazní souvislost se svobodou slova - žáci si vytvoří zápis do sešitu	<u>uvědomění</u>
10 minut	samostatná práce → žáci dostanou pracovní list (PL), na kterém budou 4 případy situací	<u>reflexe</u>

5 minut	<ul style="list-style-type: none"> → <i>žáci musí rozhodnout, zda se jedná o svobodu projevu, nebo urážku, a proč</i> → druhou část tvoří tabulka, kde se každá situace argumentačně rozebere z pohledu aktéra (proč by měla být situace tolerována) a z pohledu poškozeného (proč je situace urážlivá) → <i>tuto tabulku každý žák sám vyplní</i> žáci vlastními slovy vysvětlí učiteli pojem fundamentalismus → vyučující hraje nechápavého a zatvrzelého v tom, že je to stejné jako radikalismus → <i>žáci za pomoci argumentů vysvětlí rozdíl</i> → cílem je přesvědčit vyučujícího 	
---------	---	--

FUNDAMENTALISMUS = dogmatický výklad náboženských nebo politických ideologií

- původ USA, křesťanství
- doslovná interpretace náboženských textů, odmítání historického vysvětlení
- jediná pravda – odmítání alternativních názorů
- očekávání absolutní poslušnosti od členů skupiny
- často podporování radikálních kroků k dosažení cíle

příklady:

- islámský fundamentalismus → Islámský stát v Iráku, stát striktně podle práva šaría Šarii použití násilí
- křesťanský fundamentalismus → USA, odmítání evoluční teorie, doslovná interpretace biblického stvoření světa, vliv na přijímání zákonů
- judaistický fundamentalismus → Izrael, odmítání moderních společenských norem, omezení na tradice a zákony Tóry

 obrázky se situacemi k počáteční diskusi

(1) Tohle je Adam. Adam se modlí před každým jídlem.

(2) Adam nechce spolupracovat s Krystýnou, protože v neděli nechodí do kostela.

(3) Tohle je Jakub. Jakub nosí na hlavě jarmulku.

(4) Jakub nechce spolupracovat s Adamem, protože v sobotu pomáhá doma s úklidem.

(5) Tohle je Krystýna. Krystýna chodí do školy v šátku, který ji zakrývá vlasy.

(6) Krystýna nechce spolupracovat s Jakubem, protože se s ní nechce 5x denně modlit.

KTERÉ SITUACE JSOU V POŘÁDKU, A KTERÉ JSOU UŽ NAOPAK ZA HRANICÍ, KTEROU JSTE SCHOPNI AKCEPTOVAT?

nevadí mi:

vadí mi:

 text k samostatné práci

Počátky fundamentalismu je možné dohledat až do Ameriky. Zde jsou spojeny s *Opičím soudem*. Středoškolský učitel zde byl obviněn z výuky evoluční teorie, což bylo v té době nezákonné. Vyučující dostal pokutu. Celý případ měl ale velký přesah do společnosti, kde byl vnímán jako spor moderního liberalistického smýšlení a konzervativního zpátečnického fundamentalismu.

příklady situací ke společenské práci

V novinách uveřejnili článek, ve kterém autor obviňuje náboženství z praktikování černé magie.	V divadle byla uveřejněna hra, která zesměšňuje významnou náboženskou postavu.	Aktivita zapálil pro náboženství posvátnou knihu před místem, kde se věřící daného náboženství scházejí.	V novinách byla publikována zesměšňující karikatura významné náboženské postavy.
urážka / svoboda slova	urážka / svoboda slova	urážka / svoboda slova	urážka / svoboda slova

3.3.22 POROVNÁNÍ PŘÍPRAV 13 a 14 – FILOZOFIE A RELIGIONISTIKA

Oblast filozofie a religionistiky je v RVP G zpracována v oblasti Člověk a společnost – Občanský a společenskovední základ – Úvod do filozofie a religionistiky. V této kapitole je učivo definované do 3 oblastí:

- podstata filozofie – základní filozofické otázky, vztah filozofie k mýtu, náboženství, vědě a umění,
- filozofie v dějinách – klíčové etapy a směry filozofického myšlení,
- víra v lidském životě – podoby víry, znaky náboženské víry, náboženské systémy, církve, sekty.

Přípravě na fundamentalismus odpovídají výstupy žáka:

- správně argumentuje v dialogu a diskusi, uvážlivě a kriticky přistupuje k argumentům druhých lidí, rozpozná nekorektní argumentaci a manipulativní strategie v mezilidské komunikaci,
- posuzuje lidské jednání z hlediska etických norem a svědomí jedince,
- identifikuje projevy náboženské nesnášenlivosti.

Filozofie a religionistika je v RVP SOV zařazena stejně jako oblast sociologie do kapitoly Společenskovedního vzdělávání – Člověk v lidském společenství. Konkrétní obsah je definován jako:

- víra a ateismus, náboženství a církve, náboženská hnutí a sekty, náboženský fundamentalismus.

Kompatibilní s přípravou je výsledek vzdělání takový, že žák:

- vysvětlí, čím mohou být nebezpečné některé náboženské sekty nebo náboženská nesnášenlivost.

V obou případech byl představen fundamentalismus velmi podobným způsobem – formou diskuse a názorové argumentace svých zaujatých postojů. Oba rámcové vzdělávací programy mu věnují zhruba stejný prostor co do množství informací, tak i důležitostí. Rozdíl je patrný v detailech příprav. V případě gymnázia je připraven delší výklad s větším množstvím informací, po kterých následuje delší diskuse. Naopak v případě střední odborné školy je diskuse, čistě z organizačních důvodů, prolnta krátkým textem.

4 Vysoké školy

4.1 Vymezení problematiky

Diplomová práce se dále zabývá komparací vysokých škol a jejich přípravou budoucích učitelů základu společenských věd a občanské výchovy právě v souladu s RVP. Pro výběr porovnávaných subjektů byla dána následující kritéria:

- výuka v českém jazyce,
- veřejná státní univerzita v České republice,
- prezenční studium (tím se rozumí základní denní forma studia, která spočívá v pravidelné docházce do školy),
- výuka společenských věd se zaměřením na vzdělávání nebo učitelství pro střední školy (do průzkumu proto nebyly například zahrnuty obory Náboženství a základy společenských věd se zaměřením na vzdělávání na Husitské teologické fakultě nebo obor Učitelství filozofie pro střední školy na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy).

Předmětem komparace je v souladu se zadanými kritérii 8 výzkumných vzorků, konkrétně se jedná o následující univerzity uvedené pro přehlednost v abecedním pořadí:

- Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích,
- Masarykova univerzita,
- Ostravská univerzita,
- Univerzita Hradec Králové,
- Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem,
- Univerzita Karlova,
- Univerzita Palackého v Olomouci,
- Technická univerzita v Liberci.

U každé univerzity jsou zkoumány níže uvedené kategorie. Pro lepší názornost jsou přidány tabulky k vybraným kategoriím u jednotlivých univerzit. Všechny kategorie jsou sledovány na konkrétním příkladu aktuálního nejnovějšího akreditovaného programu²⁵:

- povinné předměty (oborové a pedagogicko-psychologický základ dohromady),
- povinně volitelné předměty – počet,
- inovace ve výuce,

²⁵ Konkrétní příklady a výsledky jsou zkoumány na základě dat pro akademický rok 2022/2023

- garant studia,
- dostupné kombinace.

4.2 Popis jednotlivých kategorií výzkumu vysokých škol

Kategorie s názvem povinné předměty vychází, stejně jako ostatní kategorie, z veřejně dostupných studijních plánů v informačních systémech nebo přímo na stránkách univerzit. Předměty jsou děleny do jednotlivých podskupin odvozených podle oblastí RVP G a dále jsou rozřazovány na základě názvu a obsahu sylabu každého z nich. Do přehledu předmětů nejsou začleněny předměty související se zpracováním bakalářské nebo diplomové práce. To se totiž může u jednotlivých oborů lišit právě v návaznosti na postavení maior a minor. Dále nejsou zahrnuty státní závěrečné zkoušky. U podskupin je sledován počet předmětů i počet celkový. Předměty jsou sledovány napříč stupni studijních oborů, to znamená, že je zvlášť sledováno bakalářské, navazující magisterské i ucelené magisterské studium, pokud je zkoumaná univerzita nabízí.

Všichni studenti učitelských programů mají v rámci své univerzity společný pedagogicko-psychologický základ. Některé univerzity mají tuto oblast zahrnutou v plánu maioritního předmětu. Takovým příkladem je Univerzita Karlova nabízející maioritní a minoritní verzi oboru jak na bakalářském, tak i na magisterském stupni vzdělávání. U jiných univerzit, například u Univerzity Hradec Králové, je tato oblast v systému uvedena odděleně. Kategorie se zaměřuje na počty obecně didaktických a psychologických předmětů.

Počet předmětů sleduje i druhá kategorie. Jedná se o celkový počet nabízených povinně volitelných předmětů v jednotlivých stupních vzdělávání studenta. Tyto předměty bývají univerzitou zpravidla členěny do několika skupin. Kategorie se zaměřuje i na počet nutného minimálního počtu předmětů ke splnění požadavků daného programu. Minimální počet předmětů je počítán následujícím způsobem: každá skupina povinně volitelných předmětů má v dané akreditaci uvedené minimální množství kreditů, kterého každý student potřebuje za dobu studia dosáhnout. Předměty v kategorii jsou vzestupně seřazeny podle množství kreditů a následně je vypočítáno nejmenší množství sčítanců k výslednému součtu shodného s minimálním počtem potřebných kreditů.

Každý učitel by měl držet krok s vývojem školství, například inkluzivním vzděláváním. Další výzvou současného školství je zavádění digitální kompetence do výuky. Z těchto důvodů je zařazena kategorie inovace ve výuce, jejíž cíl je sledovat

výskyt a možnost studia předmětů zaměřených na speciální pedagogiku, inkluzivní vzdělávání a digitální gramotnost.

Kategorie garant studia byla zařazena z několika důvodů. Vzdělávání budoucích učitelů společenských věd zajišťují většinou pedagogické a filozofické fakulty. Ostravská univerzita dokonce nabízí bakalářský studijní program na těchto obou svých fakultách. Rozdílné možnosti fakult jsou pozorovatelné v rámci bakalářských a navazujících magisterských oborů obecně, ale také v rámci jedné konkrétní univerzity nemusí vždy student například filozofické fakulty navazovat na té samé fakultě.

Poslední ze zkoumaných kategorií jsou dostupné kombinace. Společenské vědy pro učitele se studují jako dvouobor, tzn. je nutná druhá aprobace budoucího učitele. Kategorie se zaměřuje na možnost volby na jednotlivých univerzitách, zda jsou kombinace volně na výběr nebo jsou pevně stanoveny.

4.2.1 Popis analýzy

Všechny níže uvedené informace týkající se univerzit a jejich studijních plánů vychází z veřejných zdrojů, konkrétně se jedná o webové stránky univerzity a informační systémy, například STAG. Struktura jednotlivých univerzita je následující. Nejprve je představena samotná instituce univerzity, následně jsou souhrnně vyjmenovány nabízené možnosti studia společenských věd pro budoucí učitele s příslušnou platností akreditace zkoumaného plánu. V další části kapitol je každé univerzity věnována tabulka s rozdělením povinných předmětů. Ty jsou děleny na základě názvu a obsahu v informačním systému, pokud je jejich obsah dostupný a vyplněný. Za povinnými předměty je věnována pozornost předmětům povinně volitelným a předmětům se zaměřením na inovace ve školství. Závěrečná souhrnná kapitola prezentuje data o možnosti kombinace studia společenských věd s dalšími předměty, budoucími aprobačními učitele. V tabulce pro tyto kombinace jsou použity zkratky názvů univerzit, které jsou k nalezení za názvem příslušné univerzity v následujících kapitolách.

K samotným tabulkám je nutné upřesnit, že v každé kolonce je zpravidla jedno číslo, které označuje počet povinných předmětů, které student během svého studia na dané univerzitě musí úspěšně splnit. Protože jsou ale započítány jednak předměty oborové, rozvíjející studenta v oblasti společenských věd, tak i předměty z pedagogicko-psychologického povinného základu, v kolonkách o předmětech didaktických je možné se setkat s údajem $2 + 1$. V tomto případě první číslice představuje počet předmětů v oborovém základu a druhá číslice představuje počet předmětů v pedagogicko-psychologickém základu.

Pokud je v této oblasti číslice pouze jedna, je to z důvodu, že některé studijní plány nemají oddělený pedagogicko-psychologický základ od aprobačních předmětů anebo jsou didaktické předměty nabízeny pouze v jedné části plánu (většinou je tomu tak u studijních plánů maior).

4.2.2 Jihočeská univerzita (JČU)

Kapitola představuje možnosti studia na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. Jedná se o veřejnou vysokou školu, která sídlí v Českých Budějovicích. Jednou ze zakládajících fakult byla i fakulta pedagogická, založená roku 1948, i když původně sloužila jako pobočka Univerzity Karlovy. Status univerzity získala roku 1991. V současné době je tvořena 8 fakultami, a to ekonomickou, filozofickou, pedagogickou, přírodovědeckou, teologickou, zdravotně-sociální, zemědělskou a fakultou rybářství a ochrany vod.²⁶

Bakalářské studium pro budoucí učitele společenských věd je zprostředkováno pedagogickou fakultou. Je zajímavé, že fakulta nabízí zaměření na druhý stupeň základních škol a zaměření na střední školy zvláště a u obou variant si studenti vybírají aprobaci maior a minor. Program učitelství pro základní školy má platnou akreditaci od 30. června 2020 do 16. listopadu 2028. Učitelství středních škol má akreditaci od 1. října 2019 platnou do téhož data.

Možnosti navazujícího magisterského studia je opět pod záštitou pedagogické fakulty ve dvojím provedení podle cíleného stupně vzdělávání. Kromě rozdělení na základní a střední školy si studenti opět vybírají své aprobace ve formě maior a minor. Program je akreditován od 1. října 2019 do 16. listopadu 2028.

²⁶ PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. s. 119. ISBN 978-80-262-0403-9.

Tabulka 3: Povinné předměty – Jihočeská univerzita

	oblast RVP G	zobecnění oblasti	povinné předměty pro Bc	povinné předměty pro Mgr. pro SŠ
občanský a společenskovední základ	člověk jako jedinec	psychologie		
	člověk ve společnosti	sociologie	2	
	občan ve společnosti	politologie	3	2
	občan a právo	právo	1	
	mezinárodní vztahy	mezinárodní vztahy		
	úvod do filozofie a religionistiky	filozofie	4	1
religionistika		1		
člověk a svět práce		ekonomie	2	1
		ostatní	1	
		didaktické předměty	2 + 1	2
		praxe	1 + 1	2 + 2
		dějiny	1	1
		společný základ	2	7
celkový počet			22	18

V případě oborových povinně volitelných předmětů je možné představit jejich celkový počet a počet bloků, do kterých jsou dle studijního plánu rozděleny. V případě Jihočeské univerzity musí student bakalářského studia absolvovat 2 výukové bloky. Každý z nich dává na výběr 12 předmětů. Z každého bloku je nutné absolvovat minimálně 2 předměty. Podobně je tomu i u nabídky navazujícího magisterského studia. Student

má opět na výběr ze 2 bloků, v prvním bloku je nabídka 8 předmětů a druhý blok nabízí předmětů 6. Z každého bloku musí student splnit alespoň 1 předmět.

4.2.3 Masarykova univerzita (MUNI)

Následující kapitola představuje možnosti studia na Masarykově univerzitě. Jedná se o veřejnou vysokou školu, která sídlí v Brně. Vznik univerzity se datuje k roku 1919. V současné době ji tvoří celkem 9 fakult, a to fakulta ekonomicko-správním, filozofická, informatiky, lékařská, pedagogická, právnická, přírodovědecká, sociálních studií a sportovních studií.²⁷

Univerzita v rámci pedagogické fakulty nabízí bakalářské studium bez možnosti volby maior a minor. V informačním systému nebyla dohledána délka trvání akreditace. I když bakalářské studium připravuje své studenty na možnost budoucí výuky na základní i střední škole, navazující magisterský program pro společenské vědy je zaměřen pouze na výuku na 2. stupni základní školy a proto není zahrnut v následujících analýzách.

²⁷ PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. s. 149. ISBN 978-80-262-0403-9.

Tabulka 4: Povinné předměty – Masarykova univerzita

	oblast RVP G	zobecnění oblasti	povinné předměty pro Bc	povinné předměty pro Mgr. pro SŠ	
občanský a společenskovední základ	člověk jako jedinec	psychologie		/	
	člověk ve společnosti	sociologie	2	/	
	občan ve společnosti	politologie	3	/	
	občan a právo	právo		/	
	mezinárodní vztahy	mezinárodní vztahy	1	/	
	úvod do filozofie a religionistiky	filozofie	6	/	
religionistika		1	/		
člověk a svět práce		ekonomie	2	/	
		ostatní	2	/	
		didaktické předměty	2	/	
		praxe	5	/	
		dějiny	1	/	
		společný základ	11	/	
	celkový počet			36	/

Povinně volitelné předměty jsou na bakalářském stupni studia rozděleny do tří samostatných skupin. První skupina obsahuje celkem 12 předmětů a student musí 1 z nich povinně úspěšně absolvovat. Jazyková skupina dává na výběr 3 předměty s povinností 1 úspěšného splnění. Závěrečná sportovní kategorie, s povinností 1 předmětu na splnění, nabízí studentům ze 2 možností volby.

4.2.4 Ostravská univerzita (OSU)

Kapitola nabízí přehled nabídky studia na Ostravské univerzitě. Jedná se o veřejnou vysokou školu se sídlem v Ostravě. Základem univerzity byla původně Vysoká škola pedagogická se sídlem v Opavě z roku 1953. Ta se roku 1959 transformovala na Pedagogický institut v Ostravě a roku 1991 získala status univerzity. V současné době je tvořena 6 fakultami, a to filozofickou, pedagogickou, přírodovědeckou, sociálních studií, uměleckou a lékařskou.²⁸

Bakalářský program pro společenské vědy nabízí fakulta filozofická. Společenské vědy jsou nabízeny ve variantě maior a minor. Současně vyučovaný studijní plán je v platnosti od roku 2018.

V stejném roce vstoupila v platnost i akreditace navazujícího magisterského studia. To je opět k nalezení na filozofické fakultě, ale již bez možnosti maior a minor.

²⁸ PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. s. 184. ISBN 978-80-262-0403-9.

Tabulka 5: Povinné předměty – Ostravská univerzita

	oblast RVP G	zobecnění oblasti	povinné předměty pro Bc	povinné předměty pro nMgr. pro SŠ
občanský a společenskovední základ	člověk jako jedinec	psychologie		
	člověk ve společnosti	sociologie	1	
	občan ve společnosti	politologie	1	
	občan a právo	právo	1	
	mezinárodní vztahy	mezinárodní vztahy		
	úvod do filozofie a religionistiky	filozofie	7	1
religionistika		1	1	
člověk a svět práce		ekonomie	1	1
		ostatní	2	1
		didaktické předměty		3 + 1
		praxe	1	3
		dějiny		
		společný základ	4	5
celkový počet			19	16

Ostravská univerzita nabízí svým studentům širokou a velmi pestrou nabídku povinně volitelných předmětů. Za zmínku stojí předměty: Hebrejštiny písňemi 1, Četba řeckého filozofického textu, Platón a jiné. Studenti bakalářského studia mají na výběr ze dvou bloků. Blok s názvem internacionalizace obsahuje celkem 17 předmětů z nichž student musí splnit alespoň 1 předmět. Druhý odborný blok čítá celkem 31 předmětů

v nabídce a opět je stejná podmínka pro splnění bloku. Informace o povinně volitelných oborových předmětech pro studium navazujícího magisterského studia nejsou v systému STAG zveřejněny.

4.2.5 Technická univerzita v Liberci (TUL)

Kapitola přináší přehled možností studia na Technické univerzitě v Liberci. Jedná se o veřejnou vysokou školu se sídlem v Liberci. Původně zde byla roku 1953 zřízena Vysoká škola strojnická, která roku 1990 získala status univerzity. V současné době univerzu tvoří 7 fakult, a to ekonomická, textilní, umění a architektury, zdravotních studií, strojní, přírodovědně-humanitní a pedagogická a fakulta mechatroniky, informatiky a mezioborových studií.²⁹

Bakalářské studium učitelů společenských věd je zajišťováno na fakultě přírodovědně-humanitní a pedagogické. Obor je nabízen ve variantě maior a minor. Současný studijní program je v platnosti od roku 2019 a je akreditován do 24. dubna 2029. Zmíněná fakulta dále nabízí 2 možnosti navazujícího magisterského studia. Zde není rozdělení aprobací na maior a minor, ale dělí se podle cíleného stupně vzdělávání. Studenti si tedy mohou vybrat zaměření na druhý stupeň základních škol, který je akreditován od 28. prosince 2019 do 28. prosince 2024. V současné době se tato varianta nabízí pouze pro obor společenské vědy v kombinaci se zeměpisem.

Druhou možností navazujícího magisterského studia je zaměření na druhý stupeň základních škol a středních škol. Platnost akreditace programu je datována od 29. července 2020 do 29. července 2030 a zde je nabídka předmětů na kombinaci se společenskými vědami širší.

²⁹ PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. s. 309. ISBN 978-80-262-0403-9.

Tabulka 6: Povinné předměty – Technická univerzita v Liberci

	oblast RVP G	zobecnění oblasti	povinné předměty pro Bc	povinné předměty pro nMgr. pro SŠ
občanský a společenskovední základ	člověk jako jedinec	psychologie		
	člověk ve společnosti	sociologie	1	
	občan ve společnosti	politologie	2	
	občan a právo	právo		
	mezinárodní vztahy	mezinárodní vztahy		1
	úvod do filozofie a religionistiky	filozofie	4	
religionistika		1		
člověk a svět práce		ekonomie	1	
		ostatní	2	6
		didaktické předměty	1 + 1	2 + 1
		praxe	3	3
		dějiny	1	1
		společný základ	9	8
celkový počet			26	22

Povinně volitelné předměty jsou na liberecké univerzitě pro bakalářské studium rozděleny do 2 kategorií. Jednu část tvoří 4 předměty z jazykové oblasti angličtiny a němčiny. Studenti si pro splnění bloku musí vybrat vždy minimálně 2 předměty. Ve druhé kategorii je na výběr ze 7 předmětů a vždy je nutné úspěšně absolvovat alespoň 2. Obdobně jsou předměty strukturovány i na navazujícím magisterském studiu, kde jsou

nabízeny 2 kategorie, z nichž každá obsahuje 2 předměty a student musí úspěšně absolvovat alespoň 1 z každé kategorie.

4.2.6 Univerzita Hradec Králové (UHK)

Tato kapitola pojednává o možnostech studia na Univerzitě Hradec Králové (UHK). Jedná se o veřejnou vysokou školu se sídlem v Hradci Králové ve východních Čechách. Základem se stal roku 1953 Pedagogický institut, který se později transformoval na Pedagogickou fakultu. Statut univerzity získala v roce 2000 a v současné době ji tvoří 4 fakulty, a to fakulta pedagogická, filozofická, přírodovědecká, informatiky a managementu.³⁰

Bakalářské studium společenských věd pro budoucí učitele zajišťuje filozofická fakulta, která jej nabízí ve formě maior a minor. Současný plán výuky je akreditován od 2. dubna 2019 do 11. července 2028.

Další navazující formy magisterských oborů zajišťuje fakulta pedagogická. Zde jsou na výběr 2 variant. První možností učitelství se specializací pro 2. stupeň základních škol, které je akreditováno od 27. února 2019 do 22. září 2027. Jako druhá možnost je nabízena specializace pro střední školy s akreditací od 2. března 2019 do 19. prosince 2028. Navíc na univerzitě paralelně se zmiňovanými akreditacemi běží pětileté nedělené magisterské studium, jehož platnost končí k 31. prosince 2024 a nadále již není univerzitou nabízeno.

³⁰ PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. s. 331. ISBN 978-80-262-0403-9.

Tabulka 7: Povinné předměty – Univerzita Hradec Králové

	oblast RVP G	zobecnění oblasti	povinné předměty pro Bc	povinné předměty pro Mgr. pro SŠ
občanský a společenskovední základ	člověk jako jedinec	psychologie	1	
	člověk ve společnosti	sociologie	1	
	občan ve společnosti	politologie	1	1
	občan a právo	právo	1	
	mezinárodní vztahy	mezinárodní vztahy	1	
	úvod do filozofie a religionistiky	filozofie	3	4
člověk a svět práce		religionistika	1	
		ekonomie	1	
		ostatní	2	1
		didaktické předměty	1 + 1	3
		praxe	1 + 3	3
		dějiny	3	
		společný základ	12	7
celkový počet			33	19

Na bakalářském studiu si mohou studenti vybrat celkem z 35 nabízených oborových povinně volitelných předmětů. Ty jsou uspořádány do 1 bloku a student musí splnit minimálně 3, aby tento blok splnil. Oproti tomu na navazujícím magisterském studiu jsou předměty rozděleny do 2 skupin. První skupina nabízí 4 předměty. Ke splnění bloku je nutné úspěšně absolvovat alespoň 2 předměty. Stejný minimální počet je nutný ke splnění druhého bloku, ve kterém je výběr z 19 předmětů.

4.2.7 Univerzita Jana Evangelisty Purkyně (UJEP)

Kapitola představuje možnosti vzdělávání na Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně se sídlem v Ústí nad Labem. Jedná se o veřejnou vysokou školu, která získala status univerzity roku 1991. V současné době je tvořena 8 fakultami, a to filozofickou, pedagogickou, přírodovědeckou, sociálně-ekonomickou, umění a designu, výrobních technologií a managementu a životního prostředí.³¹

Univerzita nabízí možnost bakalářského studia na filozofické fakultě v podobě maior a minor. Současně platný vzdělávací program je akreditován od 27. listopadu 2020 do 27. listopadu 2023.

Pokračování ve studiu nabízí univerzita na stejné fakultě formou navazujícího magisterského studia, které je akreditováno se stejnou platností jako studium bakalářské. I na tomto stupni vzdělávání si studenti volí variantu maior a minor.

³¹ PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. s. 331. ISBN 978-80-262-0403-9.

Tabulka 8: Povinné předměty – Univerzity Jana Evangelisty Purkyně

	oblast RVP G	zobecnění oblasti	povinné předměty pro Bc	povinné předměty pro nMgr. pro SŠ
občanský a společenskovední základ	člověk jako jedinec	psychologie		
	člověk ve společnosti	sociologie	2	
	občan ve společnosti	politologie	3	6
	občan a právo	právo	2	1
	mezinárodní vztahy	mezinárodní vztahy	1	
	úvod do filozofie a religionistiky	filozofie	5	3
religionistika		1	1	
člověk a svět práce		ekonomie	2	
		ostatní	3	2
		didaktické předměty	2 + 2	6
		praxe	5	5
		dějiny		
		společný základ	4	11
celkový počet			32	35

Oborové povinně volitelné předměty jsou pro bakalářské studium, stejně jako na většině univerzit, rozřazeny do 2 skupin. První skupina se týká jazykové oblasti, kde studenti musí z 5 nabízených předmětů absolvovat minimálně 1. Ve druhé skupině je studentům nabízeno 27 předmětů a minimálně 2 musí úspěšně absolvovat. Porovnání s navazujícím magisterským studiem není možné z důvodu absence předmětů v systému STAG.

4.2.8 Univerzita Karlova (UK)

Kapitola přináší poznatky o možnostech studia na nejstarší univerzitě ve střední Evropě, na Univerzitě Karlově založené roku 1348. Sídlo univerzity se nachází v Praze a tvoří ji celkem 17 fakult, a to teologická (evangelická, katolická a husitská), filozofická, humanitních studií, 1., 2. a 3. lékařská, matematicko-fyzikální, sociálních věd, tělesné výchovy a sportu. Některé fakulty se nemají sídlo přímo v Praze, jedná se o fakulty farmaceutickou a lékařskou sídlící v Hradci Králové a lékařskou sídlící v Plzni.³²

Bakalářský program studia společenských věd pro budoucí učitele zajišťuje pedagogická fakulta. Současně vyučovaný program má platnou akreditaci od roku 2021. Studované aprobace jsou kombinovány formou maior a minor.

Možnost navazujícího studia mají studenti na téže fakultě. Studium je zaměřeno na učitelství druhého stupně základních škol a středních škol dohromady. I zde si studenti volí mezi variantou maior a minor.

³² PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. s. 331. ISBN 978-80-262-0403-9.

Tabulka 9: Povinné předměty – Univerzita Karlova

	oblast RVP G	zobecnění oblasti	povinné předměty pro Bc	povinné předměty pro nMgr. pro SŠ
občanský a společenskovední základ	člověk jako jedinec	psychologie	1	
	člověk ve společnosti	sociologie	1	1
	občan ve společnosti	politologie	1	1
	občan a právo	právo	1	
	mezinárodní vztahy	mezinárodní vztahy	1	
	úvod do filozofie a religionistiky	filozofie religionistika	4	1
člověk a svět práce		ekonomie	1	
		ostatní	1	
		didaktické předměty	2	3 + 2
		praxe	1	3 + 1
		dějiny		
		společný základ	4	
celkový počet			18	12

Povinně volitelné předměty jsou na bakalářském stupni vzdělávání děleny celkem do 3 bloků. V každém bloku musí student úspěšně splnit minimálně 1 předmět, ale celková nabídka bloků se liší. První blok nabízí 2 předměty, druhý podává nabídku 3 předmětů a závěrečný blok obsahuje celkem 4 předměty.

Navazující magisterské studium má v oblasti společenských věd pouze jeden blok volitelných předmětů s celkovou nabídkou 6 možností. Student musí absolvovat alespoň 2 z nich.

4.2.9 Univerzita Palackého (UPOL)

Kapitola představuje možnosti studia nabízeného na Univerzitě Palackého. Jedná se o veřejnou vysokou školu se sídlem v Olomouci. Byla založena roku 1573 a je tvořena 8 fakultami, a to cyrilometodějskou teologickou, filozofickou, lékařskou, pedagogickou, právníkou, přírodovědeckou, tělesné kultura a zdravotnických věd.³³

Univerzita nabízí bakalářské studium platné od roku 2018. Obor společenských věd je nabízen ve variantě maior a minor pedagogickou fakultou.

Obdobně vypadá nabídka studia navazujícího magisterského studia, které je akreditováno na pedagogické fakultě v platnosti od roku 2018 a i zde je nutný výběr mezi možnostmi maior a minor.

³³ PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. s. 332. ISBN 978-80-262-0403-9.

Tabulka 10: Povinné předměty – Univerzita Palackého

	oblast RVP G	zobecnění oblasti	povinné předměty pro Bc	povinné předměty pro Mgr. pro SŠ
občanský a společenskovední základ	člověk jako jedinec	psychologie	1	
	člověk ve společnosti	sociologie	2	1
	občan ve společnosti	politologie	3	4
	občan a právo	právo	1	
	mezinárodní vztahy	mezinárodní vztahy	4	
	úvod do filozofie a religionistiky	filozofie	3	3
religionistika			2	
člověk a svět práce		ekonomie	1	
		ostatní	7	3
		didaktické předměty	2	3 + 2
		praxe	1	2
		dějiny	2	
		společný základ	12	7
	celkový počet			39

Na doplnění z řad oborových povinně volitelných předmětů mají studenti bakalářského studia na výběr celkem ze 3 kategorií. Jedna z kategorií se zaměřuje na jazykové znalosti. Student musí z celkového počtu 10 nabízených předmětů absolvovat minimálně 2. Další kategorie nabízí studentům 5 předmětů z nichž nutné minimum tvoří 3 předměty. V poslední kategorii musí studenti splnit 1 předmět z nabízených 1. Povinně

volitelné předměty na navazujícím magisterském studiu nejsou v systému STAG zveřejněny.

4.2.10 Další zkoumané kategorie

Následující tabulky porovnávají univerzity mezi sebou. První z nich se týká předmětů sledující modernizaci a aktuálnost oborů, tzn. předměty se zaměřením na speciální pedagogiku a nově zavedenou digitální kompetenci. Nejprve je sledován výskyt předmětů na univerzitě (zaznamenán v tabulce níže značkou ✓) a dále jejich počet v daném stupni vzdělání. Například pokud je v tabulce zapsán údaj 1 + 2, pak první číslice označuje počet předmětů zaměřených na danou problematiku na bakalářském stupni, druhá číslice označuje množství předmětů v navazujícím magisterském studiu. Není rozlišováno mezi povinnými a volitelnými předměty, protože je zkoumána čistě možná nabídka univerzit.

Tabulka 11: Výskyt předmětů zaměřených na speciální pedagogiku a digitální kompetenci

	speciální pedagogika		informatika	
	✓		✓	
JČU	✓	0 + 3	✓	0 + 1
MUNI	✓	2 + /	✓	1 + /
OSU	✓	1 + 1	-	-
TUL	✓	1 + 0	✓	1 + 0
UHK	✓	1 + 1	✓	3 + 0
UJEP	✓	0 + 1	✓	2 + 1
UK	✓	2 + 3	✓	3 + 2
UPOL	✓	2 + 2	✓	1 + 0

Z výše prezentovaných informací v tabulce je možné vyvodit, že univerzity zavádí a nabízí potřebné předměty pro vzdělávání budoucích generací učitelů. Ti díky této nabídce mohou být lépe připraveni na výkon své profese v soudobých podmínkách.

Tabulky níže prezentují možnosti kombinací aprobačních předmětů se společenskými vědami napříč spektrem univerzit označené ✓. Tabulky jsou rozdělné zvlášť na studium bakalářské a navazující magisterské.

Tabulka 12: Dostupné kombinace předmětů pro bakalářské studium

	JČU ³⁴	MUNI	OSU ³⁵	TUL	UHK	UJEP	UK	UPOL
anglický jazyk		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
biologie			✓		✓			✓
český jazyk		✓	✓	✓ ³⁶	✓	✓	✓	✓
dějepis		✓	✓	✓	✓	✓	✓	
francouzský jazyk		✓	✓		✓		✓	
fyzika		✓	✓		✓			
hudební výchova	✓	✓	✓		✓	✓		✓
chemie		✓	✓		✓			
informatika			✓		✓	✓		✓
matematika		✓	✓		✓	✓		✓
německý jazyk		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ruský jazyk		✓	✓		✓			
speciální pedagogika		✓						✓
španělský jazyk			✓	✓				
tělesná výchova	✓		✓		✓	✓		
výtvarná výchova		✓	✓		✓	✓	✓	✓
výchova ke zdraví								✓
základy techniky		✓			✓			✓
zeměpis		✓	✓	✓		✓		✓

³⁴ Jihočeská univerzita nabízí širokou škálu kombinací, ale pouze se zaměřením na ZŠ.

³⁵ Univerzita v Ostravě nabízí kromě prezentovaných možností ještě kombinaci ZSV a polský jazyk se zaměřením na vzdělávání, psychologie se zaměřením na vzdělávání, dějiny umění se zaměřením na vzdělávání a pedagogika se zaměřením na vzdělávání.

³⁶ Technická univerzita v Liberci nabízí kombinaci ZSV a českého jazyka pouze v majoritním zastoupení ZSV.

Tabulka 13: Dostupné kombinace předmětů pro navazující magisterské studium

	JČU ³⁷	MUNI	OSU ³⁸	TUL	UHK	UJEP	UK	UPOL
anglický jazyk		/	✓	✓	✓	✓	✓	✓
biologie		/	✓		✓			✓
český jazyk		/	✓	✓	✓	✓	✓	✓
dějepis		/	✓	✓	✓	✓	✓	
francouzský jazyk		/	✓		✓		✓	
fyzika		/	✓		✓			
hudební výchova	✓	/	✓		✓	✓		✓
chemie		/	✓		✓			✓
informatika		/	✓		✓			✓
matematika		/	✓		✓	✓		✓
německý jazyk		/		✓	✓	✓	✓	✓
ruský jazyk		/	✓		✓			✓
speciální pedagogika		/						
španělský jazyk		/	✓	✓				
tělesná výchova	✓	/	✓		✓			
výtvarná výchova		/	✓		✓	✓	✓	✓
výchova ke zdraví		/				✓		✓
základy techniky		/			✓			✓
zeměpis		/	✓			✓		✓

³⁷ Jihočeská univerzita nabízí širokou škálu kombinací, ale pouze se zaměřením na ZŠ.

³⁸ Univerzita v Ostravě nabízí kromě představené nabídky navíc kombinaci ZSV a dějiny výtvarné kultury, pedagogika, polský jazyk a psychologie.

5 Závěr

Práce představila rámcové vzdělávací programy pro gymnázia a pro střední odborné školy. Zanalyzovala a porovnávala jejich strukturu a obsah. Právě tímto může být přínosná pro budoucí nebo začínající pedagogy, protože jim přináší zestručněný přehled všeho potřebného.

Na základě zjištěných dat byly vytvořeny dvojice příprav, které názorně demonstrovaly rozdílnost obou programů na příkladech různých společenských věd. Ty mohou posloužit začínajícím pedagogům jako možná ukázka některých metod použitých v praxi. Ze shrnujících porovnání každé zkoumané oblasti výuky je jasně patrné, že oba programy dodržují své hlavní vytyčené cíle, tzn. program pro gymnázia své žáky vzdělává především v teoretických rovinách učiva a tím je připravuje na návaznost studia na vysokých nebo vyšších odborných školách. Rámcový vzdělávací program pro střední odborné školy žáky připravuje více v rovině praktického života a nepřehlčuje žáky pro ně nepotřebnými informacemi, což je dáno i tím, že se žáci primárně zaměřují na vzdělávání v oblasti svého budoucího zaměstnání. Začínající pedagog tak může po přečtení získat lepší představu o výkonu své profese na rozdílných pracovištích.

V další části se práce zaměřila na výuku společenských věd pro budoucí učitele na celkem 8 veřejných univerzitách. Byly vyhledány všechny povinné předměty a následně byly roztríděny podle jednotlivých oborů rámcových vzdělávacích programů. Při pohledu na přehledové tabulky je zřetelné, že na bakalářských i navazujících magisterských oborech dominují předměty filozofické. Na druhé straně bylo ale také zjištěno, že studijní plány univerzit reagují na současnou situaci v českém školství a svým studentům nabízejí i předměty zaměřené na inkluzi a speciální pedagogiku.

V návaznosti na rámcové vzdělávací programy byly vyhledány i předměty rozvíjející u budoucích učitelů schopnost pracovat v učitelské praxi s digitální kompetencí.

Během analýzy předmětů vysokých škol se otevřelo možné nové pole výzkumu, a to psychologický pohled na pojmenování jednotlivých předmětů a jejich vliv na oblíbenost nebo nadšení u studentů. Například pokud bude řeč o předmětech ekonomických, je možné, že u studentů bude hrát svou roli, jestli se předmět jmenuje Ekonomie, Úvod do ekonomie nebo třeba Ekonomie pro učitele ZSV?

6 Zdroje

Tištěné – použité při tvorbě příprav na výuku:

BARTOŠOVÁ, Jana; JANUŠOVÁ, Martina; KREŠNE, Martina; MACHALA, Petr; PIVODOVÁ, Šárka et al. *Základy společenských věd: pro střední odborné školy: v souladu s RVP*. Praha: Taktik, 2023. ISBN 978-80-7563-651-5.

BARTOŠOVÁ, Jana; JANUŠOVÁ, Martina; KREŠNE, Martina; MACHALA, Petr; PIVODOVÁ, Šárka et al. *Základy společenských věd: pro střední odborné školy : v souladu s RVP*. Praha: Taktik, 2023. ISBN 978-80-7563-683-6.

BRÁZDA, Radim a DRNEK, Martin. *Společenské vědy pro střední školy*. Brno: Didaktis, c2011. ISBN 978-80-7358-175-6.

ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: lexikon výukových a hodnoticích metod. Pedagogika (Grada)*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-3450-7.

DENGLEROVÁ, Denisa a DVOŘÁK, Jan. *Společenské vědy pro střední školy*. Brno: Didaktis, c2009. ISBN 978-80-7358-144-2.

DOBEŠOVÁ, Lenka. *Společenské vědy pro střední školy. 2. vyd., aktualiz. a dopl. v souladu s novým občanským zákoníkem*. Brno: Didaktis, c2014. ISBN 978-80-7358-233-3.

DUFEK, Pavel; DRNEK, Martin a DVOŘÁK, Jan. *Společenské vědy pro střední školy*. Brno: Didaktis, c2010. ISBN 978-80-7358-152-7.

PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník. 7., aktualiz. a rozš. vyd.* Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0403-9.

SIEGLOVÁ, Dagmar. *Konec školní nudy: didaktické metody pro 21. století*. Praha: Grada, 2019. ISBN 978-80-271-2254-7.

ZORMANOVÁ, Lucie. *Výukové metody v pedagogice: tradiční a inovativní metody, transmisivní a konstruktivistické pojetí výuky, klasifikace výukových metod*. Pedagogika (Grada). Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4100-0.

Internetové zdroje

Evropská akademie vzdělávání SE [online, cit. 08.03.2024]. Dostupné z: <https://www.europeanacademy.cz/eqf>

Evropský rámec klasifikací [online, cit. 09.03.2024]. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/eqf/co-je-eqf.html>

Infomační systém Masarykovy univerzity. Masarykova univerzita [online, cit.27.02.2024]. Dostupné z: <https://is.muni.cz>

Jednotný metodický portál MŠMT. [online, cit. 02.12.2023].

Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-pro-gymnazia-rvp-g/>

Jihočeská univerzita. [online, cit. 15.01.2024]. Dostupné z: <https://www.jcu.cz>

Karolinka 2023 / 2024. Univerzita Karlova [online, cit. 18.02.2024].

Dostupné z: <https://pedf.cuni.cz/PEDF-2878.html>

Masarykova univerzita. [online, cit. 26.02.2024]. Dostupné z: <https://www.muni.cz/>

Národní ústav pro vzdělávání [online, cit. 05.01.2024]. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/t/strucne-vymezeni-digitalni-gramotnosti-a-informatickeho.html>

Národní ústav pro vzdělávání [online, cit. 05.01.2024]. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/t/stredni-vzdelavani.html>

Ostravská univerzita. [online, cit.03.04.2024]. Dostupné z: <https://www.osu.cz/>

Portál Digi [online, cit. 05.01.2024]. Dostupné z:

<https://portaldigi.cz/digislovník/digitalni-kompetence/>

Portál JCU – IS/STAG. Jihočeská univerzita [online, cit. 15.01.2024].

Dostupné z: <https://wstag.jcu.cz/portal/studium/prohlizeni.html>

Portál OSU – IS/STAG. Ostravská univerzita [online, cit.03.04.2024].
Dostupné z: <https://is-stag.osu.cz/portal/studium/prohlizeni.html>

Portál TUL – IS/STAG Technická univerzita v Liberci [online, cit. 29.01.2024].
Dostupné z: <https://stag.tul.cz/portal/studium/prohlizeni.html>

Portál UHK – IS/STAG. Univerzita Hradec Králové [online, cit. 08.01.2024].
Dostupné z: <https://stag.uhk.cz/portal/studium/prohlizeni.html>

Portál UJEP – IS/STAG. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně [online, cit. 14.04.2024].
Dostupné z: <https://portal.ujep.cz/portal/studium/prohlizeni.html>

Portál UPOL – IS/STAG. Univerzita Palackého [online, cit. 02.05.2024]. Dostupné z:
<https://stag.upol.cz/portal/studium/prohlizeni.html>

Rámcově vzdělávací program pro gymnázia [online, cit.09.12.2023]. Praha: MŠMT, 2023. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2021/09/001_RVP_GYM_-_vyznacene_zmeny.pdf

Rámcově vzdělávací program pro obor vzdělávání 23 – 56 – H/01 Obráběč kovů
[online, cit.15.12.2023]. Praha: MŠMT, 2023.
Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvpsov/revize/23-56-H01.pdf>

Rámcově vzdělávací program pro obor vzdělávání 34 – 52 – L/01 Tiskař na polygrafických strojích [online, cit.17.12.2023]. Praha: MŠMT, 2023.
Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvpsov/revize/34-52-L01.pdf>

Technická univerzita v Liberci. [online, cit. 29.01.2024].
Dostupné z: <https://www.tul.cz/>

The Digital Skills Standart [online, cit. 15.01.2024].
Dostupné z: https://www.ecdl.cz/vyklad_pojmu.php

Univerzita Hradec Králové. [online, cit. 07.01.2024]. Dostupné z: <https://www.uhk.cz/>

Univerzita Jana Evangelisty Purkyně. [online, cit. 12.04.2024].
Dostupné z <https://www.ujep.cz/cs/>

Univerzita Karlova. [online, cit. 15.02.2024]. Dostupné z: <https://cuni.cz/UK-1.html>

Univerzita Palackého. [online, cit. 02.05.2024]. Dostupné z: <https://www.upol.cz/>